

סימן קיא

76 בשעון שלובש על גוף ידו אם יש לחוש להוצאה בשבת

ח' תשרי תשי"ז.

מע"כ הנכבד מוה"ר ר"י גארדאן שליט"א.

ובדבר אם מותר לאיש ללבוש שעון על ידו בשבת. הנה השעונים שנושאים בכיס פשוט שאסור, ואף כשנושאים על הבגדים מבחוץ אפשר אינו בדין תכשיט כיון שאינו לובשו כשעומד, עיין במ"ב סי' ש"א ס"ק מ"ה ובבארור הלכה שם. אבל כשלובושו על גוף היד ממש יותר נוטה שנחשב לבישה ממש. וראיה מטבעת שיש עליה חותם לאיש שאין עליו איסור הוצאה אף שתשמישו הוא למלאכה שאסורה בשבת וכשיתקלקל החותם לא ילבישונו ומ"מ מותר, משום דכיון דהוא על גופו ממש הוא לבישה שאין בה איסור הוצאה אף שאינו תכשיט כלל ועיקר עשייתו הוא לתשמיש. וכן ב"ח כלים בשבת דף ק"כ נחשב סודר שבצוארו ופרש"י ותלוין ראשו לפניו לקנח בו פיו ועיניו, וכונת רש"י הוא שעיקר הליבישה לכן, דאם עיקרו לחמום לא היה נאסר אף שתלוין ראשו שהם בטליו לעיקר הבגד אלא מפרש שעיקר הליבישה היא לתשמיש זה שיקנח פיו ועיניו בראשין התלוין ומ"מ כיון שנלבש על צוארו היא לבישה שמוותר. ולכן אף בשעון כשמלבישו על בשרו ממש הוא לבישה שיש להתיר אף שעיקר הליבישה הוא לתשמיש. אבל מ"מ אף שמטעם זה אין למחות באלו שנושאים אותו כשהוא לבוש על ידו ממש, ראוי לכל בן תורה וירא שמים שלא ללבושו בשבת כדי שלא יבואו להקל בכל שעון ושלא יבואו להקל בשעון זה להלבישו על הכתנת שהרבה לא ידעו להפריש וכן אני מצוה לתלמידי.

L

סימן קיב

5 נקות שנים בשבת ויו"ט

ובדבר לנקות שנים בשבת ויו"ט עם טוט פעיסט פשוט שאסור שהוא ממחק. ובלא טוט פעיסט בהבראש המיוחד לזה מותר שהוא כמו רחיצת שאר אבר אחד אבל ישטוף רק בצונן. ואת הבראש טוב שלא ללחלח במים קודם הניקוי מחשש סחיטה בשער. ואחר הניקוי לא ירחץ את הבראש אף שלא בשפשוף שאין שם סחיטה משום שאין לו צורך שוב היום ואין לרחוץ בשביל מחר.

סימן קיג

להתרחץ עם בורית לח

ובדבר להתרחץ עם בורית בשבת ויו"ט, הנה פשוט שאסור משום ממחק, ואף בבורית שהוא לח כמים אף שהרבה נוהגין להתיר אין ברור לי כ"כ ההיתר מכיון שנעשה מזה המולינעס ומתפשט הרבה יותר מכפי שהוא ע"י הרחיצה וא"כ ניכר שעדיין יש בזה קצת ממחק לא כשאר דברים לחים כמים ושמן. אף שאפשר שבדבר לח ליכא איסור ממחק, ולכן אין נוהגין בביתנו היתר זה וכן ראוי להחמיר. ולהושיט יד לאשה כדרך הנותנים שלום בהפגשם, פשוט שאסור אף לפנויה שהרי הן נדות וכ"ש לאשת איש.

סימן קיד

להתקטם לאשה בליפסטיק

ובדבר אם מותר לאשה להתקטם בליפסטיק, הנה אסורה משני טעמים מאיסור ממחק ומאיסור צביעה ואם הוא לח שליכא ממחק יש עכ"פ איסור צביעה, וכן אסור לאשה לצבוע את פניה מדין צביעה אבל לזרוק את הפאודער לבן על הפנים שלא מתקיים כלל אין בזה איסור צביעה.

סימן קטו

בענין להדליק את הגעו מהפיילאט לייט ולהקטין את האש ביו"ט

בדבר להדליק את הגעו ביו"ט מהפיילאט לייט, פשוט שמותר כי אין בזה חשש מוליד אש אלא הוא הדלקה מאש הדולק כבר ולא דמי לעלעקטרי שיש חשש הולדת אש שלכן אסור להדליק, ובדבר להקטין את האש ביו"ט, הנה כשצריך להקטין את האש כדי שלא ישרף ולא יתקלקל התבשיל שבקדרה מותר ואף אם יכול להניח אש זה הגדול ולהדליק אש אחר שיהיה קטן יכול להקטין אש זה ולא להדליק אש אחר כי כשהוא לצורך התבשיל אין חלוק בין הדלקה לכבוי כיון שגם כבוי מותר

ה: לנדתה
 שו התוס'
 יתא בדף
 פה נחשב
 יות דבוק
 ע לבטלה
 הגוף לכן
 אם יעשה
 להאמה
 אור. אבל
 קיף הגוף
 להנדתה
 ומאחריה
 דידן גם
 ויגוף דעל

שמעפורת
 בע פשוט
 הוא רק
 זו ועיטוף
 ט"ז סק"י
 אם מכסה
 תו יותר
 גוף כלל
 לענין זה.
 נת מגופה
 זה. ועיין
 על הח"א
 זו שבט"ז
 ז שכונת
 לל (ואולי
 ראש ואין
 רד עיטוף
 א דוחק).
 גם קצת
 ובפירוש
 אף שהוא
 ינו מכסה
 א מטינוף
 ה' שירטב
 תיר אבל
 גינים על

יינושטיין

אורח חיים חלק א

3

Vainfeld, Abraham

ספר

שאלות ותשובות

לב אברהם

חלק א'

כולל תשובות ובירורי הלכות בד' חלקי שו"ע

ובענינים שונים

אשר חנן ה' את עבדו ברוב רחמיו וחסדיו

הצעיר והדל באלפי ישראל

ועירא זמן חביא

חק' אברהם זיינפעלד

בלאאמו"ר הקדוש ר' יחזקאל שרגא ז"ל הי"ד

בעמ"ח ספר "שובה ישראל" ועוד

הופק"ק מאנסי יצ"ו

הוצאת "קרן ישועה" מאנסי נ. י.

שנת תשל"ז לפ"ק

נדפס בדפוס "בל שן"

או רק לקריאה בעלמא שצ"ח ס"י קנ"ג סעי' כ' מציא
 המחבר תשו' מהר"ק ס"י ע' ספר תורה שהחזיק שהיה
 של אבותיו של ראובן ח"ו הליצור יכולים להחזיק בו.
 והט"ז וע"ז הביאו תשובת מהרש"ל שהוא של ליצור.
 ומשכ"ח הכריע כמהר"ק עפ"י סדרת התו"ח שאם נתון
 הס"ח לחלוטין ביטל בזה מלות עשה דכתיבה ס"ח וא"כ
 איך נימא שטרה כ"כ והוא"ל ממון רב לקיים מ"ע ולבסוף
 יאבד צידים המלוה עי"ש שהאריך בזה.

הנה צעיקר הדבר כ"ק בספר מגן גבורים בס"י קנ"ג
 בשלטי הגבורים סק"ו עי"ש. וכן בשו"מ מהד"ג
 ח"ג ס"י פ"ו וצמח"ד ח"ג קל"ז עי"ש. אולם צו"ת
 חזון נחום ס"י פ"ה הביא חזיונות פוסקים החולקים על
 התו"ח הני"ל, והוכיח שמה שפסק המחבר כמהר"ק שאין
 הליצור יכולים להחזיק בס"ח אינו נסמך על סדרת
 התו"ח הני"ל, משום דברי התו"ח נשען על דברי הר"מ
 דצנאצד בס"ח לר"ך לכתוב אחרת וא"כ ה"ה צמקדיש
 דמבעל המלוה, וא"כ מאחר דהצ"י חולק על הר"מ וס"ל
 דצנאצד אין לר"ך לכתוב אחרת, א"כ ה"ה צמקדיש לא
 חזר מלוחו, ועכ"ח טעמו של המחבר מפני שסמך על המנהג
 שאינם מניחים רק לזמן עי"ש, וכן בספר באר יצחק חלק
 יו"ד ס"י י"ט כתב דהכתוב ס"ח אף שנאבדה או נכרה
 לא בטל מלוחו והא דאין מוכרין ס"ח אלא ללמוד תורה
 ולישא אשה אין זה משום ביטול מ"ע דהא אף צ"ח לו
 כמה ס"ח ג"כ אסור למכור אף ס"ח אחת אלא דתקנת
 חכמים הוא עי"ש. והוא"ל וכן דמידי ספיקא לא נפקא,
 קשה לומר שיש אומדנה דמוכר דלא נתנו לחלוטין, אלא
 שאלו צמנהג הנותנים, ואף אם יהי' ספק עכ"פ אין
 להוציא מהבעלים דאית לי' חזקת מ"ק.

והנה צעיקר חידושו של התו"ח שמעכ"ח סמך עליו
 בשתי ידיו, ל"ש טובא דוכו נגד הרמב"ן פ"א
 דסוכה במלחמות שכי' בס"ח כתיב כתבו לכם לשם
 חובתכם והביאו דלומר רבה מלות לכתוב משלו דכתיב
 כתבו לכם הביא מכתבו נפקא וגבי מלך כתיב וכתב לו
 ודרשין לשמו שלא יתגאה בשל אחרים לשתי תורות וכו'
 עי"ש. הרי פשוט ומפורש שאין בס"ח דין לכם שר"ך
 שיאמר שלו לעולם, וכבר נתעורר בזה צו"ת שו"מ ח"א
 ס"י רס"ו וכן הוסיף לתמוה וז"ל וגם מש"כ דלא סגי
 בעת כתיבה כמו אם נאבדה הס"ח הוא תימא דשאני
 נאבדה כיון דעיקר הכתיבה היא כדי שיהי' להם ס"ח
 ללמוד וללמד כדכתיב ולמדה את צנ"י וכש"כ החינוך שזה
 הוא מלוב להכין ס"ח שצרכו בהכנות ויכלו ללמד תורה
 והמלות, וא"כ כל שנאבדה לא נתקיים כוונת התורה אבל
 כשמקדיש הס"ח הרי נתקיים כוונת התורה שיש כאן
 ס"ח ללמוד ממנו וכו' עי"ש. היו"ל מזה שלא מיבעיא
 להרמב"ן הני"ל שאין כלל חובה אלא לכתוב משלו אבל
 אחר הכתיבה אינו אחראי על קיומו, ודאי יאל בהקדיש
 הס"ח, אלא אפי' להרמב"ם, ואפי' אם נימא שלדעתו
 לא רק צמלך, אלא אף הדיוט אינו יולא יד"ח צנאצדה
 הס"ח שלו, וכמו שהעיר כ"ח בזה, עכ"פ יש לחלק בין
 נאבדה שאין איש שילמוד ממנה, בין הקדישה לליצור
 כני"ל, ואין זה בכלל דרשין טעמא דקרא, כיון שבקרה
 מפורש כתבו וגו' ולמדה את צנ"י שומה צפיהם, היינו
 שזה עיקר המלוה. ולענ"ד קשה להגדיר מלוה זו באופן
 אחר, דמה שיעור הוא זה שהמלוה תהא נמשכת ולא
 יקיימה בשעת כתיבה בלבד, אבל להני"ל אי"ש והוא דומה
 ממש למלות פו"ר שאם מתו צנ"י לא קיים פו"ר, הרי
 שזהו מלוה נמשכת, עכ"ז קו"ל כר"י דהיו לו צנים בגיורתו
 ונתגייר קיים פו"ר, ואע"ג דשוב אין הצנים מתייחסים

אחריו, ומותר מה"ח לישא בתו, עכ"ז קיים פו"ר, ואע"ג
 דבעינן צנים מיוחסים אחריו, ע"ז כתבו התוס' (יצמות
 דף ס"ב ע"א) וז"ל כיון דצנאצד קיים דרעו מיוחס
 אחריו בלוחה שעה מפטר נמי כשנתגייר עכ"ל, והכוונה
 דלא צעי שהזרע ישאר מיוחס אחריו כל ימי חייו, אלא
 שיעמיד לעולם זרע שצטעה שמעמיד הם זרעו מיוחסים
 אחריו, ואותם הצנים יחיו בעולם, אבל מה שאח"כ שוב
 נפסק היחס בין האב והצנים זה לא חיכתא לן כני"ל, כן
 ממש גדר מלות כתיבה ס"ח, שהחובה על כל איש
 מישראל לכתוב ס"ח משלו כדי שיהי' בעולם ס"ח ללמוד
 את צנ"י, אבל אחר הכתיבה אם נטרפה או נאבדה הו"ל
 כמות הצנים ולא קיים שוב המ"ע, אבל בהקדישה אף
 שפסקו הצעלות שלו זה לא חיכתא לן כני"ל, ואפילו
 להשיטות שגם צנקה יולא עי' רש"י (מנחות דף ל' ע"א)
 י"ל ג"כ דאין הגדר שר"ך שיהי' לו הס"ח אלא כדאיתא
 שם הלוקח ס"ח מן ה ש ו ק וכו' דיליפ דהיינו צעמד
 בשוק למכירה ולא לקריאה מנלא שהוא ע"י לקחתו הכין
 הס"ח ללמוד את צנ"י, ושאר פוסקים ס"ל דלר"ך שיהי'
 כותבו, אבל יולא דהעיקר שיהי' בעולם ס"ח שלו, ועי'
 לזון הצ"י יו"ד ס"י ש"מ כשם שקורטין עליה כך קורטין
 על מקיימי מלוחיה שצטרפחה אוצדין מלות כתיבה
 עי"ש, וזה דלא כמו שכי' הצני יורה המוצא צפ"ת יו"ד
 ס"י פ"ר שאפילו אם נקרעה או נטרפה קרוב הדבר שילא
 ידו מלוחה עי"ש, אבל עכ"פ בהקדישה יולא כדעת רוב
 פוסקים דילא יד"ח כני"ל.

סימן כא

בענין הוצאת שיעון של יד בשבת

עוד להג"ל

וע"ד מה שכתב בס"י קו"ח להחיר הולאת שיעון של
 יד שלובשו על היד ממש שאז נחשב למלבוש ולא
 לחכשיע וראיה מטענת שיש עליה חותם לאיש שאין עליו
 איסור הולאה אף שהשמישו למלאכה אסורה בשבת
 וכשתקלקל החותם לא ילבישו ומי"מ מותר משום דכיון
 שהוא על גופו ממש הוא לבישה שאין זה איסור הולאה
 אף שאינו חכשיע כלל וכו' עי"ש. צמח"ח לא אוכל לירד
 לכסף דעתו, מה נפ"מ בין אם לובשו על היד ממש או על
 בגדו, וכי על הכתונת לא נוכל כמו כן להחשיבו למלבוש
 ממש כמו על צפרו, ובכלל איך נחשב למלבוש, הלא גדר
 מלבוש שמחמם, או מליל מחמה ולל וכיוצ"ב, וכל שאינו משמש
 לכזה הוא בכלל חכשיע, וצ"חמת אין שום חילוק בין גדר
 מלבוש וגדר חכשיע, אלא שבק"ח חכשיעין גזרו רבין
 משום שלפא ומחויא, ועי' ברש"י (שבת דף ס' ע"א)
 דז"ה שאינו שכי' אבל צקייט מומחה יולא דחכשיע הוא
 לחולה כאחד ממלבושו עכ"ל. חזון דהיינו כך, ואם שיעון
 של יד אינו חכשיע מטעם שהדרך הוא שאם יעמוד ויתקלקל
 לא ילבישו וכמו שכי' צצ"חור הלכה בס"י ש"א, ועי' צו"ת
 מנחת יצחק ח"א ס"י ס"ז, א"כ מה יועיל אם ילבישו על
 צפרו, מה מלבוש יהי' הרי אינו אלא לחשמיש והוי משא,
 ומה שהביא ראיה מטענת שיש עליו חותם, תימא רבה
 חזינא הכא, הלא דרצב בשו"ע ס"י ש"א סעי' ע' כ' דהוא
 חכשיע לאיש, וכן מפורש בגמרא (שם דף ס' ע"א) יש
 עליו חותם חכשיע דאיש עי"ש. ושם טענת זה שהמלאכה
 אסורה בשבת זהו מעלה דהרי לובשו לשם חכשיע
 ולא לחתום בו, משא"כ בשיעון כיון שבהשמיש שלו לראות
 כמה השעה מותר בשבת, ע"כ אם אינו של זהב וכיוצ"ב

נאצדו ויש צהם ענין גם צלי קצלתם ומתפללים גם צלי
„תתקבל ללותהוין“.

ואמרתיו צזה להעיר ע"ד חקירת צני יקירי היינו וחכים

יחזקאל שרגא יחי' אס עדים שהעידו על כהן
שהרג את הנפש והזמנו אס נפסלים לני"ב, וא"ל פרק
צעונשים אמרין ועשייתם לו כאשר זמס, דהא חזינן ריש
מכות דאי לאו דילפינן מקרא דלו ולא לזרעו הו"א דגם
יעשה בן גרושה וצן חלוכה תחתיו, הרי שאף צפסול שאינו
צגדר עונש אמרין לקיים דין כאשר זמס, אבל לפי הני"ל
ו"ל דמאחר שמנד ענש צעירה אין גפסל לני"ב, ואין זה
אלא צברולה יש גלוי מיוחד צופסלו ידיו דמזים מלאו,
זהו יתכן שא"א שיעשה צעדים צומזים דאלס לא יהי'
זה אלא הטא סהס צחומר שפוכה דמזים אבל סוף כל סוף
לא שייך לומר עליהם ידיכס דמזים מלאו ודו"ק.

והנה נשאר חללי עוד כמה הערות צענינים שונים
צספריו ועוד חזון למועד, ואני תפילה צהקצ"ה
יצרכו צחריכה ימזים וישנים צצריאות הגוף והנפש ימזים
על ימזי מלך ויסוף עד ציאה הגואל צצ"ה.

כ"ד הדושה"ע

סימן כג

בחוב שש מצות בתמידיות

ב"ה, יום ג' לסדר מט"מ, תשל"ה לפ"ק.

לאהובי היקר הרב ר' נתן געשטעטנער שליט"א
אבדק"ק קרית אגוזי בבני ברק ת"ו, שלו וברכה כל הימים.

אחדשה"ט הנני בזה וכו' הרבה התחזקות קבלתי
מאגרת הנדפס בראש שו"ת רע"ק שהוצי"ל. יתן ה' ואזכה
לבשר ולהתבשר ב"ט מעתה וע"ע, ובאתי כעת לשלם
חובי שאמרתיו לך להשתעשע בקצת ענינים שבספרך היקר,
שו"ת נתן פריי.

ע"ד מה שבי צסימן א' על חקירת הגכות חכמת שלמה
להג"ר שלמה קלוגר ז"ל צשו"ע או"ח (סו' פ"ה
ס"ב) אס מותר להכיר צמליאות ה' צמקומות שאסור
להכיר צצדרי תורה, והארכת לחלוק על הגאון הני"ל
שמלדד לומר שמוחר, ולפי שלעני"ד נראה צרור לא רק
שמוחר אלא שמלוכה ועומד האדם צצק, אצוא על סדר
צצריך.

ראשית כל פלה שצכל האריכות לא הצאה צדרי ספר
החינוך מש"כ צצוק האגרת שצרהש ספרו וזל"ק
חון מששה מלות מוכן שחויצן תמידיו לא יפסוק מעל האדם
אפילו רגע צכל ימיו וחלו הן א' להאמין צשס, צ' שלא
להאמין זולתו, ג' לייחדו, ד' להצבה אותו, ה' ליראה
אותו, ו' שלא לחור אחר מהצצה הלצ וראיית העינים,
סייגנס שש ערי מקלט תהיינה לכס, וכן הצפול צמלצה כ"ה
צמלות האמונה צצמליאה השו"ת צזה"ל וחאה מן המלות
שאין להס זמן ידוע שכל ימיו האדם חייב לחיות צמחצצה
זו, וכן צמלות אחדות ה' מלצה תי"ז כ' וחאה מן המלות
שאמרו צתחלה הספר שהאדם חייב צהן צצתמדה כלומר
שלא יפסוק חויצן מעליו לעולם ואפי' רגע קטן, וכן שס
צמלצה תי"ה צמלות הצבה ה' כ' וחאה מן המלות
התמידיות על האדם ומועלות עליו לעולם, וכן צמלצה
תל"ב צמלות היראה עי"ש, הרי ששפתיו צרור מללו שחויצ
מלות חלה הן תמידיות ממש צלי שיעטר מוכס אפי' רגע,
ממילא חין שוס כח לנו להפטר מהס אפי' צמקוס שאסור
להכיר צצדרי תורה, ומחצצה חלו אריות צצריי

שדך ללצבו גם כשמחלקל צודחי הוב לשס השמיש
ואסור צין כשלוצבו על היד צין כשלוצבו על הכחונת כני"ל.

סימן כב

בגדר חוב תפילה כמצוה בעצם

עוד להג"ל

וע"ד מש"כ צחלק שני או"ח סו' ו"ז לחדש דבר דכשידוע
להמתפלל שלא תתקבל תפילתו אז חובה תפילה
והארין צזה עי"ש, והנה צבריו לכאורה מסתצרים אבל
מה העשה שמקרה מלא מכחיצן, וקרה לוח (ישעי' א')
גס כי תרצו תפילה חיינו שומע ידיכס דמזים מלאו, ולפי
צדרי כ"ח היה אסור למזי שהרג את הנפש להתפלל ולהוליה
את הרצים יד"ה כמו צכהן שהרג את הנפש דחיתה
צצרכות דף ל"ב ע"ב דלא ישא את כפיו מעטס אותו
קרה דכתיב וצפרשכס כפיכס העלים עיני מוכס גס כי
תרצו תפילה חיינו שומע ידיכס דמזים מלאו וכן קו"ל
צסו' קכ"ה סעי' ל"ה, אלא עכ"ח ז"ל דמלות התורה
עיקרס העשייה ואף צחופן צברור שלא יתקבלו לפניו ית"ש,
חין לנו עסק צנסתרות ומה דחא מייפקדית חיבעי לך
למיצבד ומה דחיתה קמח קודשא צריך הוה ליצבד הוה,
וע"כ אפילו אס צרור לו שלא תתקבל תפילתו עכ"ז מחוייב
להתפלל ותפילתו תפילה, ולכאורה יל"ע צחמת למה צנשיאה
כפיס אמרו לא ישא את כפיו ולא אמרו שלא יתפלל הלא
צקרה סמין גס כי תרצו תפילה חיינו שומע ידיכס
דמזים מלאו וחין דרשו הקרה לענין נשיאה כפיס היינו
לפני פניו ולא לענין תפילה לפניו, חולם המעיין צגמרה
שס יראה שלא דרשו כלל מוח וצפרשכס כפיכס, אלא מקרה
דיוכס דמזים מלאו, והיינו שאין העטס משוס שהקצ"ה
יעלים עיניו אלא משוס שצבר מוגוכ הוה היד שששחה כזחא
שהחא סניגר, וצזה ח"ש שיטת הרמזים דחפילו שצ
צחצובה, ולכאורה הלא חין לך דבר העומד צפני החצובה,
וציותר הלא אפי' צשהיב שוגג, ואי העטס שהקצ"ה מעלים
עיניו, אז צשצ הלא שוב חינו מעלים עיניו, אלא ודאי שזס
גזירת הכחוצ שאין קטיגור יעשה סניגור ועי' מ"ב ס"ק
קכ"ט.

עוד י"ל דאפי' אס נפרש טעס הפסול לנשיאה כפיס
משוס שאין הקצ"ה מקבל י"כ משופכי דמזים, עכ"ז
יש חילוק צין י"כ לתפילה, דו"ל דצנשיאה כפיס יש גלוי
מיוחד שאין לכהן לישה כפיו אס ידוע שאינו מתקבל,
והיא עפ"י הירושלמי שהציא העור צסו' קכ"ח שלא תאמר
כהן פלוני מנגלה עריות ושו"ד ומצרכני וחומר לו הקצ"ה
וכי הוה מצרכך הלא כתיב ואני אצרכס עי"ש, למזים חנו
מזה שחלמני הצעחה השו"ת היתה זו טענה נכונה, וע"כ
צכהן שהרג את הנפש שאין הצעחה כוז, היינו לפי הצנת
הפוסקים דין כהן שהרג הני"ל, ע"כ לא ישא את כפיו,
משח"כ צשאר מלות כמו תפילה וכיו"צ דחין קרה עי"ז,
שוב הדרינן לכלנן שאין מלצה צפילה אף צחופן שלא תתקבל
כני"ל.

וי"ש להוכיח להציא רחיה שאדצרה צריך להתפלל אף
צחינו מתקבל מוח דוהגין צה"צ שלא לומר „תתקבל
ללותהוין“ עי' צרמ"ה סו' תקנ"ט סעי' ד' מודכתיב שהס
תפילתי וכנראה צצה לרמז דחפילו כשהמנצ „גס כי חזעק
ואשוע שהס תפילתי“ חעפ"כ צריך להתפלל, ויש נוהגין
כן גס צצית האבל, וילי"פ שזה צח לרמז שחע"פ יש
שהרצו תפילות ותחנונים צצור הנפטר כשהיב חולה, והתפילה
הרי לא מתקבלה, מ"מ מלמזים אותו לדעת שהתפילות לא

6

Hildesheimer, Israel

שאלות ותשובות רבי עזריאל

על

אורח חיים – יורה דעה

מאת

הגאון מוהר"ר עזריאל הילדעסהיימער זללה"ה

אב"ד ור"מ ק"ק אייזנשטאדט

ובק"ק ברלין

תל-אביב, תשכ"ט

משום דמעורב בחלק שכבר נפטר ולא יכול לברך שנית עליה אלא די"ל דלזה יהי' די באם המתין כמעט רגע וכמו שהבאתי בשם תר"י (ובאמת נ"מ לעיקר הדין [דמצד המנהג אין מדליקין אפי' מנר לנר] דעכ"פ צריך להמתין עד שיעבור עמוד ראשון דעד שתברך בתערובת איסור תברך בהיתר גמור אם לא נאמר דמותר לברך על התערובות ושתהי' הברכה עובר לעשייתן יותר) אבל אמת יורה דרכו דדקדוק זר [...] ניחא דלא הי' יכול לומר משום זו"ג דכיון דהאיסור הי' בעולם וההיתר דהיינו תוספת האור נתהווה מחדש בזה א"א לומר דבטל האיסור בההיתר. וסברה יקרה זו חידוש הגאון צ"ח ביישוב סתירת המרדכי סוף פ"ק דשבת הובא במג"א סי' ש"ך ס"ק ה' וכן פסק הרמ"א בי"ד סי' ק"ב בגיגית מלאה יין דהיין שנתהווה בשבת בטל באותו שמע"ש ובסוף פ' הזרוע הביא בשם רבינו משולם מובא ג"כ במל"מ פ"א הי"ד מה' מטמאי משכב בדבר המעורב בתחלת ברייתו לא שייך בו ביטול ותירץ הגאון בעל גוב"י לבנו מהו' יעקבא שהקשה לו סתירה זו (עיין צ"ח לפסחים ד' ל"ד ע"ב ושו"ת גוב"י מה"ת ח"י"ד סי' ג"ד) דהכל תלוי אם המבטל ההיתר היה בעולם והבטל האיסור נתהווה אז בטל אפי' דשיל"מ ובשניהם נתהוו כאחת לא שייך ביטול כמו ביבמה שרקקה דם ואם האיסור הוא בעולם וההיתר נתהווה לא שייך ביטול איסור בהיתר יעו"ש בצ"ח, ומטעם זה ניחא מה שהביא הר"ן בפ"ב דע"ז בסוגיא דקמא קמא בטל בשם הראשונים דבאיסורא לגו היתירא אמרינן קמא קמא בטל ולא להיפוך יעו"ש, ולפ"ז ה"ג כן בין בהוספות האור בנר להדליק מנר של נכרי בין בנר חנוכה וצ"ל משום אכחושי.

ובאופן אחר י"ל דקדוק ב' הנ"ל מזה וזה גורם אף לשאר פוסקים דלא מצינו אצלם חידוש דין של המרדכי וה[...]. ההנחה דזו"ג מטעם ביטול אתינן ובע"ז דהיינו יין שנתנסך לפני ע"ז (וה"ה נר שהודלק לפני ע"ז דמ"ש דשניהם תקרובת ע"ז הם) אוסר בכ"ש (ע"ז פ"ה מ"ט ושי"ע י"ד סי' קל"ד) וא"כ אפי' זו"ג אסור משו"ה

קאמר דרק על תוספת דהיתירא מברך [ודוקא] בע"ז דבמשהו אבל בשבת דשייך ביטול אף אם לא רק מתוספת היתר קאתינן הוה לן למישרי משום זו"ג ובוה מיושב דקדוקינו הראשון מה מקשה הגמרא מהמוציא שלהבת בשבת דילמא שם מיירי בשלהבת עם גחלת דאף בזה [...] לפטור משום זו"ג ונכון לענ"ד. אכן זה רק למ"ד מבי"מ בטל אבל למ"ד מין במינו לא בטל בודאי גם שלהבת דאיסורא לא תוכל להתבטל בשלהבת דהיתירא שנתהווה אח"כ והסוגיא דביצה ג"כ אזלה למ"ד מין במינו לא בטל או עכ"פ רוצה ליישב אפי' למ"ד [מבל"ב] מש"ה קאמר דברייתא דפטרית מיירי באדיי אדויי וחדש סברא חדשה דבדבר שאין בו ממשות אפי' מ"ד מבמל"ב מודה דהא טעמא דמבמל"ב משום ולקח דם הפר ודם השעיר וזהו ממש בממש אבל למ"ד מבי"מ בטל אין אנו צריכים [לזה] ואף בשלהבת קשורה בגחלת מותר ופטור מטעם ביטול מש"ה הרמב"ם לשיטתו דפוסק כחכמי דר"י דמבמ"ב סתם הדברים בה' שבת ונכון בעוה"י.

והנה ראיתי בבית נתן על ברכות גירסא אחרת בסוגיא דהקושיא אינה מברייתא דמס' ביצה כי אם מהמשנה דהמוציא גחלת בשבת חייב ושללהבת פטור (וכן הובא בהגהות דקדוקי סופרים) ויש לדקדק דאף אם קושיא חזקה יותר ממשנה מקושיא מברייתא עכ"ז הי' לו להקשות אברייתא קושיא חזקה יותר על הדין ממה דפ[ר] [ריך] רק פשיטא זה הי' קשה להרמב"ם ומפרש דסוגיא דברכות סובר דליתא להברייתא מקמי דמתניתין דביצה דנקט סתמא משמע דבכל שלהבת פטור ופסק כן.

7 סימן ש"א. [כ' בס' דרכי נעם ח"ב (הנובר → תרנ"ח) עמ' 274:] יש מתירין לצאת בכלי שעות בשבת משום תכשיט גמור, וכן השיב לי אדמו"ר הגאון ד"ר עזריאל הילדסהיימער נ"י: גדולים וטובים ממני התיירו לצאת בכ"ש בשבת ומהם הגאון ר' שמואל בנימין סופר ז"ל ראש ישיבת פרעסבורג. אבל עוד הוסיף לומר בכתבו: ואני וביתי נוהגים איסור בדבר וכו'. — מאורי עינים נוהגים היתר לצאת בהם בשבת

והוא מנהג נתפשט ו העולם.

סימן ש"ו צדיק תמים איך יע אצל עוברים ושבים ולא שייך שכר שבו כלל אי אפשר בפרט ההוא וללכת ולשמח תחנם לא תתן לו ו ברפואה) ולקחת ה מצוה יש חשש מצוה והשבתי לו שי בזה חשש מהב"ע: ריש לולב הגזול ונ היה רק באי אפשר צדקה) בלא העבירה פ' האורג דמהב"ע וכדומה שהוא עברה במה שתלוי בזמן ל מש"ה בקורע בשבת שם והכי קי"ל בי"ז

סוף סימן ש"ו בזה בהו"ת ליומא שובה תרמ"ד.

סימן ש"ח וכו' דהא רב אסי ג אע"פ שלא חשב א תלמידי מהו דוד איוראעליטישע מאנ: פרעססע" (1885 גו) אגברא קא רמי ע" י"ט א' ד"ה אמר, גו"ן בעל המימרא דרב ובדף קכ"ה ע ר"י, ע"כ הסכים התוספות ורק חידוי

סימן ש"י שהקשה מה בין ז

והוא מנהג נתפשט ונתקיים במקומותינו וברוב העולם. **ל**

סימן שי"ו סעיף ד' נשאלתי מרופא א' צדיק תמים איך יעשה בש"ק אם יהי נקרא אצל עוברים ושבים שמשרת שם רק פעם אחת ולא שייך שכר שבת בהבלעה ושלא ללכת כלל אי אפשר בפרט שהוא רופא יחידי במקום ההוא וללכת ולשמש בחנם א"א משום לא תחנם לא תתן לו מתנת חנם (דהיינו חכמתו ברפואה) ולקחת התשלומין ולתתו על דבר מצוה יש חשש מצוה הבאה בעבירה.

והשבתי לו שיברר זה האופן הג' ואין בזה חשש מהב"ע: (א) ע"פ הכלל הידוע מתוס' ריש לולב הגזול וכל הראשונים דמהב"ע לא הוה רק באי אפשר להמצוה (דהיינו בכאן מצות צדקה) בלא העבירה שקדמה לה. (ב) הירושלמי פ' האורג דמהב"ע לא הוה רק בלולב הגזול וכדומה שהוא עברה בכל עת ובכל עונה אבל במה שתלוי בזמן לבד אין כאן משום מהב"ע מש"ה בקורע בשבת יצא ידי קריעה כבירושלמי שם והכי קי"ל בי"ד ה' קריעה.

בין תמד שהתמיד וגרונות וצמוקים הוא כמו שמחלק בגמרא (ביצה כ"ז ע"א) בקדרות דבה"ש רותחות משום דבידי אדם הן היינו דממילא ותמד ג"כ ממילא משא"כ בגרונות וצמוקים דאם לא דהשמש ירד עליהם לא יצטמקו וטוב להם אבל נר שידע שדולק רק איזהו שעות ואח"כ יכבה הוה דומיא דתמד וקשה, ולענ"ד יש לחלק דע"כ לא אמרינן כן אלא מה שהוא אינו ראוי בטבע כתמד קודם הגמר וקדרות בהש"מ בזה שפיר אמרינן דאף דעתה כעפרא הוא אבל הוא עומד ומצפה דישתנה ממילא למעליותא בשבת אבל מה שאינו מקצה מדעתו משום שאינו ראוי מחמת עצמו רק מחמת איסור דרביע עלי' בזה לא מהני במה שלמחר יבא לגמר דהא לא מחמת חסרון גמר אסור כנלע"ד.

סימן שי"א סעיף ו' ט"ז ס"ק ו' יעו"ש. וצ"ע"ג דלדבריו מה קאמר ר' שש"ת (שבת מ"ג ע"ב) לר' יצחק כבר תרגמה ר"ה לשמעתי (דאין כלי ניטל וכו') מדקאמר עושיין מחיצה בשביל החי ולא בשביל המת והא לדברי הט"ז בזה אף החולקים על ר' יצחק מודים.

סימן שי"ג כ"ב' בסוף הסי' ד"ה ומש"כ ואין נועלין בה וכו' הביא דהרמב"ם פסק כב' לשונות להקל. ובוסת הקפיצות (י"ד קפ"ט) דעת הרשב"א כן והרמב"ם חולק שם. ולא ידעתי למה פסק כאן להקל ושם להחמיר. ושם בפלפוליו (בד"ה ונגר) אם דוקא ראש אחד או לאו דחק והביא פירש"י במשנה והרא"ש דנראה דגרם, "אחד". ותמיה, שלא הזכיר כל הפלפול שפלפלו התוס' בסוגין ד"ה שקשור וכן כל מה שפלפל בסוגיא דעירובין ק"ב ע"א דכל החזיון הזה כבר נשמע בין החיים בתוס' בסוגי' ד"ה וכי תימא וכו' ומש"כ שם וז"ל: והא דאמרינן כי פליגי באין ניטל באגדו משום ר"מ נקט דאע"ג דקשרם אסור עכ"ל, היינו ע"פ סברת הצ"ח דבדרבנן כח דאיסורא עדיף, ועל קושיתו הב' הא קי"ל כר"י (ויש להוסיף דהא ר"א שמותי הוא) י"ל דהכא צריך לאשמעינן החידוש דהא סתם לן תנא כר"א (עיין בסוף הסוגי' קכ"ו ע"ב).

סוף סימן שי"ו מוג"א ס"ק כ"ט. ע' מש"כ בזה בהו"ת ליומא פ"ג ע"א (חלק א') שבת שובה תרמ"ד.

סימן שי"ה כ"ב' בטור: חריות של דקל וכו' דהא רב אסי גופיה דאמר גבי חריות ישב אע"פ שלא חשב אמר גבי נדבך וכו' יעוש"ה. תלמידי מהו דוד צבי האפמן מעריך מ"ע איזראעליטישע מאנאטסשריפט הנטפל ל"ידישע פרעססע" (1885 נוי 12) תמה על קושי' דגברא אגברא קא רמי ע"פ מה שחלקו התוס' חולין י"ט א' ד"ה אמר, וגם כאן מאי קושיא דבדף נו"ן בעל המימרא הוא, "רב" אסי תלמיד חבר דרב ובדף קכ"ה ע"ב הוא, "רבי" אסי תלמיד ר"י, ע"כ הסכים דבאמת הב"י חולק על התוספות ורק חידוש הוא שלא הזכירן.

סימן שי"ו ט"ז ס"ק ד'. יעויין בלבושי שרד שהקשה מה בין זה לנר שכבה דהא החילוק

קא
אם
שרי
ישון
זבת
בזה
אכן
אינו
וכל
ז"כ
לא
ג"ד
ירי
אין
מא
ציר
אין
לת
"ם
תם

סא
זס'
בת
קי
קה
לו
יין
"ם
נא
זע

ר:
ית
לי
:
ת
ש
ור
:
ת

ס"ד (י"ב) לפרוש
התוספות ויהי המין
שם ו טור ז שם
ס"ה (י"ג) ויכרי
י"ד ח כן פארו
רמב"ם ירוסם (נ"ב) י"ד
כתל"ה ה"ט שם
כמשה (ס"ז) (ס"ז)
(י"א) ויפי פרוש
רש"י (י"ד) (ס"א)
י' תוספות (נ"ה) ר"ה
הקט"ו (נ"א) ר"ה
ס"ח י' ורמב"ם ירוסם
(כ"ט) וכן משמע
מרב"ם רש"י ר"ה
כמשה (ס"ז) שם
כ"ש כמשה ויפי
פרוש רש"י (ס"ט)

יהא סגר עשוי קעין (ג) מלבוש * אבל אם קושרתו כדי (נא) שלא יכאב לה (י) הדין ולא תצטרע, מתיר לצאת בו: יד ודבר שהוא דרך מלבוש, אפלו (נב) אם אינו לובשו אלא משום אצולו טנוף, מתיר לצאת בו בשבת. הגה: ולכן מתיר ללבש בגד מפני הגשמים או כובע על ראשו, אבל אסור לאשה לתת (נג) בגד על (טו) צעיפה מפני הגשמים, (נד) דאין זה דרך (נה) מלבוש (הגהות (מימוני) [מרדכי] (פ"ט) דף ס"ג ט"ו ס"ז): **טז** ואין הקטע יוצא קרב שלו, דהינו עשושה כמין דפוס של רגל והוקק בו מעט לשום ראש שוקו בתוכו, ה'אינו עושה זה להלך בו, שעל כל פנים צריך הוא למקלו, אלא פנתו כדי שלא יראה חסר רגל, אלא נכה רגל, (נו) פיון דאינו צריך הלוכו אסור: **טז** קטע שאינו יכול לילך כלל על שוקיו אלא יושב על ספסא, וכשנעקר ממקומו נסמך על ידיו ועל שוקיו ונדחה לפניו, ועושה סמוכות של עור או עץ לראשי שוקיו או רגליו התלוים, וכשהוא נשען על ידיו ועוקר עצמו נשען גם על רגליו קצת, אין יוצאים בהם בשבת, דאידי דהלויים ולא מנחי אארעא זימנין דמשתלפי. אבל בכסא (נו) וספסלים הקטנים שבדין, מתיר לצאת. קטע בשתי רגליו ומחלה על שוקיו ועל ארבעותיו ועושה סמוכות של עור לשוקיו, (נח) יוצא בהם בשבת. הגה: וכן מתיר לצאת במנעל (נט) של עץ * שהיה נקנס בו, וליפא למיתח שיפל (רבינו ירוסם) (נ"ח) ח"ל ה"ו. (ס) וכן בפנטיני"ש דמשתלפי במהרה וממילא (רשב"א (משה) ה"ח) סימן תר"י). (טו) (סא) ויש מחמירים ואוסרים (אגור (פ"י) ה"ט). ולא ילך אדם יתך בשבת, (סב) במקום שאין דרך לילך

מסלח כפחלה של כובע כדי לקנח בו עיניו, כמו כן אסור שלטי גבורים (ל' א"ח ב"ו: י"ד) הדין. שלא יפל על בשרה ותחבש עליה, ונמצא מצעה. תוספות (ס"ד) ר"ה (מ"ב): (טו) **צעיפה**, כתב ס"ז (פ"ט) וקנא פל הצעיף לחוד, אבל אם מכסה גם הגוף הרי

באר היטב
דרך מלבוש, עין שם. ומנן אברהם (פ"ג ב"ו) כתב, דאם קנתה שלא יצטרו אותה גשמים, שרי בכל ענין, וכן דעת ש"ת עבודת הרצ"ש סימן פ', עין שם: **טז** (טו) ויש מחמירים, ואם שכח ונצא בהם, אין צריך להסירן, (ס"ז) וס"ז (ס"ג) ס"ב ס"ב ס"ב ס"ב

מסלח כפחלה של כובע כדי לקנח בו עיניו, כמו כן אסור שלטי גבורים (ל' א"ח ב"ו: י"ד) הדין. שלא יפל על בשרה ותחבש עליה, ונמצא מצעה. תוספות (ס"ד) ר"ה (מ"ב): (טו) **צעיפה**, כתב ס"ז (פ"ט) וקנא פל הצעיף לחוד, אבל אם מכסה גם הגוף הרי

ל"ו גם כן תשובת גדול, ולא גרע מחובי משי לקמן בסעיף ל"ח דאמרין דחשיבי ולא פטלי, וכל שכן בענינו. והארכתי בכל זה, להוציא מדעת גדול אחי שפכת להקל בזה אנכי שיטפיה, ולא הביא לדבריו שום טעם ודאיה. וביותר אחפלא שכתב שם בעצמו שהאחרונים אסרו דבר זה, וגם החכם צבי מפללים, ואין חלק עליהם בסכרא בעלמא. הוצא מדברינו דככל גוני אין צד להקל בזה, ובפרט דלדעת כמה פוסקים יש גם במונני דין רשות הרבים גמורה, כמבאר לקמן בסיומן שמו"ה (ס"ז) עין שם במשנה ברורה (ס"ג) כ"ג ובאר ה"לכה (ר"ה שאין ששים רבוא), ויש בזה חשש חוב תשאה, דדרך הוצאה הוא בכך. ומצאתי בקצור שלחן ערוך (סי' ס"ד) שם הוא סתם כדברינו, דאין להתיר אפלו ברביד זהב, והביא שגם הגאון מהר"צ העלער הורה כן:

מנעל (פ"ג) כ"א) ותוספת שבת (ס"ג):
יג * אבל אם קושרתו וכו'. אבל בלא קשריה לא מתקנס, ובסימן ש"ג סעיף ט"ו מבאר דבמון שהתקניה לנדחה כאותו מקום שרי אף בלא קשריה, שם מתקנס, אבל הכא לא מתקנס בלא קשריה, כיון שאינו תלוי רק לפניה ומנן אברהם (פ"ג) כ"א) ותוספת שבת (ס"ג):

טז * שהרגל נכנס וכו'. רצונו לומר אף על גב דבבגדא (ס"ג) משמע דבשל עין גזוין דילמא משתמיט מרגלו, מפני שאין מהדק, היינו בומנס שהיה קשור העקר כשוק ולא היה הרגל נכנס בו, מה שאין כן בשלנו, ולענין סתכל של ששם, לפי הרבנו ירוסם בודאי מתיר לצאת בו לכלי ילקא, אפלו למאן דאוסרים

ראשה לבר, כמו פתיכת בגד פשמן קטנה, אבל אם מתעטפת בו כמו פכחוב לעיל, ואפלו אם הוא בגד גרוע כשק ויבדלקמן בסעיף כ"א. ושרי אף לעשירות, פיון דלעניות חזי, חשיב גם לעשירות מלבוש: (נד) דאין זה וכו'. ואם (נח) פנתה שלא יצטרו אותה הגשמים, שרי בכל ענין אף שממילא נצלת על ידי זה משנוף בגדיה, ובכלב שתקשורנה קנה: **טז** ואלו אסור לאיש לקסות הנובע בפאטיל"ע (ח"ב ב"ו ס"ז): **טז** פיון דאינו וכו', הינו (נט) דעל פן חישינן דילמא משתליף מרגלו ונתי לאחזי ארבע אמות: **טז** (נו) וספסלים הקטנים שבדין, הינו שנשען עליהם בעת שנחף לפניו. ושרי, (ס) דהוא דומא דחגר עם מקל בסעיף י"ז: (נח) יוצא בהם בשבת, דלא שיק פאן דילמא משתלפי: (נט) ש"ל עין. הינו אף על גב שאין בו עור כלל, אפלו הכי מקרי מנעל. ועין בבאור הגר"א ובקרי מגדים (א"א ס"ג ב"ו) שהקשו מהא דלקמן סימן תר"י סעיף ב', דמשמע דדוקא במחפה עור מלמעלה, אבל של עץ לבר לא חשיב מנעל אלא בשבת, וכן פשוט דמנעל עור מלמעלה, אבל של עץ לבר לא חשיב מנעל אלא בשבת. (ס) וכן בפנטיני"ש. הינו מה שקורין פאלשונו פאנטאפ"ל. דאף על גב דמשתלפי במהרה וממילא, (הינו על ידי תליצה בדינים ובלא התיר קשרן) מכל מקום פיון (ס"ג) דמחפה עור הוא פאנטאפ"ל, ולא חישינן דילמא יפלו ונתי לאחזי: (סא) ויש מחמירים. הינו (ס"ג) בפנטיני"ש, ומשמע דילמא משתליף. והט"ו לקמן בסעיף מ' (פ"ג ב"ו) כתב דלא חישינן לזה, (ס"ג) דהא אין דרך לילך יתך ברשות הרבים. והתוספת שבת (ס"ג) ל"ה) מפסקת קצת בדבריו. עין שם. ונראה דבמקום רפש בודאי אין להקל, אף לכלי ילקא אם שכח ויצא בהן לרשות הרבים (ס"ג) אין צריך להסירן, אלא מהלך בהן עד שפגיע לביתו. (ס"ג) וכן הדיו בכל הני שאסורין משום דאמי לאחזי: (ס"ג) במקום שאין דרך וכו', ובדרכי משה (אות י"ח) משמע (ס"ג) דאפלו במקום שדרכם לילך יתך בחל, בשבת ילכש מנעלים

מנעל אף על גב שאין בו עור כלל, אפלו הכי מקרי מנעל. ועין בבאור הגר"א ובקרי מגדים (א"א ס"ג ב"ו) שהקשו מהא דלקמן סימן תר"י סעיף ב', דמשמע דדוקא במחפה עור מלמעלה, אבל של עץ לבר לא חשיב מנעל אלא בשבת, וכן פשוט דמנעל עור מלמעלה, אבל של עץ לבר לא חשיב מנעל אלא בשבת. (ס) וכן בפנטיני"ש. הינו מה שקורין פאלשונו פאנטאפ"ל. דאף על גב דמשתלפי במהרה וממילא, (הינו על ידי תליצה בדינים ובלא התיר קשרן) מכל מקום פיון (ס"ג) דמחפה עור הוא פאנטאפ"ל, ולא חישינן דילמא יפלו ונתי לאחזי: (סא) ויש מחמירים. הינו (ס"ג) בפנטיני"ש, ומשמע דילמא משתליף. והט"ו לקמן בסעיף מ' (פ"ג ב"ו) כתב דלא חישינן לזה, (ס"ג) דהא אין דרך לילך יתך ברשות הרבים. והתוספת שבת (ס"ג) ל"ה) מפסקת קצת בדבריו. עין שם. ונראה דבמקום רפש בודאי אין להקל, אף לכלי ילקא אם שכח ויצא בהן לרשות הרבים (ס"ג) אין צריך להסירן, אלא מהלך בהן עד שפגיע לביתו. (ס"ג) וכן הדיו בכל הני שאסורין משום דאמי לאחזי: (ס"ג) במקום שאין דרך וכו', ובדרכי משה (אות י"ח) משמע (ס"ג) דאפלו במקום שדרכם לילך יתך בחל, בשבת ילכש מנעלים

שער היצוין
(ג) מרדכי (פ"י ח"א דף פ' ע"ד): (ד) מגן אברהם (פ"ג ב"ו) בשם התוספות (ס"ד) ר"ה (מ"ב): (ה) אחרונים: י"ד (ט) מגן אברהם (פ"ג ב"ו) ותוספת שבת (פ"ג) ל"ה) ועין לקמיה: (ו) הנה במגן אברהם (פ"ג) ותוספת שבת (פ"ג) נזכר סתם דעשוף ס"ג, ומשמע דרק הנהה בעלמא אסור, אבל עשוף אף ראשה בלבד גם כן שרי, אך בפניו משמע דכנתה המגן אברהם שהיה משוף גם כן קצת מנופה, ואפשר דכנתו להשוות דעת המגן אברהם עם הט"ו (פ"ג) ובהני אדם ח"ב ב"ו ט' ס"ב) ראיתי שיהיה משוף גם רב גופה, ולא ידעתי מנן לו, גם בבית יוסף (ר"ה ס"ב)

(ט) פרי מגדים (א"א ס"ג ב"ו):
אברהם (פ"ג) ב"ו) ושאר אחרונים. ופ' דבר (פ"ג) ל"ה) ושאר אחרונים: (פ) מגדים הקשה על ראות הט"ו (פ"ג) והתם כיום טוב הוא רק משום זה משו מנא לו להקל מפני דבועית. לאחזי זה אינו, כמו שהבאתי ב"ב (פ"ג) וכן הגאון רבי יוסף שאול ב"ו דוקא תוך הערוב: (ע"א) מגן אברך בראית המגן אברהם, ומצד דיש בזה מתיר לכתחלה, מכל מקום ר' דברי המגן אברהם, ועוד הלא ק"ו חפצו אברהם, ועל זה לא חשיב גם תפארת ישראל (ב"ב) ס"ב) כ"ה) ובהני אדם ח"ב ב"ו ט' ס"ב) (גם התיי אדם (ס"ג) ותפארת

יתר, ולא יצא אדם בשבד (כל ב"ו פ"י ס"ג): י"ז לחגר * אם אפשר לו לילך זולו (ס"ו) דינו (פ"ג): י"ח מן (פרוש) ענין טבעות גדו סבאמטמין, והוא כמי פולא בקשרים, והם עצ והם כמי צורת פרוצה

זו (י"ח) להחזיק, נראה לי דאם שקרו גשמים והקום משפע, או לצאת במקל, דבועית לילך שם, ט בלא מקל, וקנים שמנענים גופו אבל אם חזקין כל כך שאי אפשר

על אפלו מקל של עץ פשוט דלא ש במקום שיש עוב, ועין בש"ח נודע דבמקום שיש עוב אפלו אין רבים צו

כדי שיזכר שהוא שבת. וכן משום עגן שבת. (ס"ו) והוא א שבת ויום טוב שוין. ועין הוא שלא לילך יתך: י"ז (לילך כלל בלא מקל (ס"ט) ה) אפשר וכו', וכן (ס"ט) וכן ה נשען על מקלו מחמת תשור אף על פי שגופו מתנענע, דבביתו הולך בלי מקל. אבך כלל בלי מקל, מתיר: (ס"ד) א שיש חשש שיפל, מחמת ה בחרף על הפנים הנגלדים ו גם כן לצאת במקל, דדמי רבא (פ"ג) ל"ה) כתב עליו דאין ראיתי שדעתם שאין להתיר מקשויט, לא התיר לישא תכשי הערוב מתיר אם נושאו לכבוו כן אם יכול לילך בלי מקל הליכתו אפשר לו לילך בלי הוא כן, ובטלים הם לגבי ה בחזק על רגליו ולא יפלו: קצב הקטע הנ"ל (ס"ט), פ"ט

מנעל אף על גב שאין בו עור כלל, אפלו הכי מקרי מנעל. ועין בבאור הגר"א ובקרי מגדים (א"א ס"ג ב"ו) שהקשו מהא דלקמן סימן תר"י סעיף ב', דמשמע דדוקא במחפה עור מלמעלה, אבל של עץ לבר לא חשיב מנעל אלא בשבת, וכן פשוט דמנעל עור מלמעלה, אבל של עץ לבר לא חשיב מנעל אלא בשבת. (ס) וכן בפנטיני"ש. הינו מה שקורין פאלשונו פאנטאפ"ל. דאף על גב דמשתלפי במהרה וממילא, (הינו על ידי תליצה בדינים ובלא התיר קשרן) מכל מקום פיון (ס"ג) דמחפה עור הוא פאנטאפ"ל, ולא חישינן דילמא יפלו ונתי לאחזי: (סא) ויש מחמירים. הינו (ס"ג) בפנטיני"ש, ומשמע דילמא משתליף. והט"ו לקמן בסעיף מ' (פ"ג ב"ו) כתב דלא חישינן לזה, (ס"ג) דהא אין דרך לילך יתך ברשות הרבים. והתוספת שבת (ס"ג) ל"ה) מפסקת קצת בדבריו. עין שם. ונראה דבמקום רפש בודאי אין להקל, אף לכלי ילקא אם שכח ויצא בהן לרשות הרבים (ס"ג) אין צריך להסירן, אלא מהלך בהן עד שפגיע לביתו. (ס"ג) וכן הדיו בכל הני שאסורין משום דאמי לאחזי: (ס"ג) במקום שאין דרך וכו', ובדרכי משה (אות י"ח) משמע (ס"ג) דאפלו במקום שדרכם לילך יתך בחל, בשבת ילכש מנעלים

מנעל אף על גב שאין בו עור כלל, אפלו הכי מקרי מנעל. ועין בבאור הגר"א ובקרי מגדים (א"א ס"ג ב"ו) שהקשו מהא דלקמן סימן תר"י סעיף ב', דמשמע דדוקא במחפה עור מלמעלה, אבל של עץ לבר לא חשיב מנעל אלא בשבת, וכן פשוט דמנעל עור מלמעלה, אבל של עץ לבר לא חשיב מנעל אלא בשבת. (ס) וכן בפנטיני"ש. הינו מה שקורין פאלשונו פאנטאפ"ל. דאף על גב דמשתלפי במהרה וממילא, (הינו על ידי תליצה בדינים ובלא התיר קשרן) מכל מקום פיון (ס"ג) דמחפה עור הוא פאנטאפ"ל, ולא חישינן דילמא יפלו ונתי לאחזי: (סא) ויש מחמירים. הינו (ס"ג) בפנטיני"ש, ומשמע דילמא משתליף. והט"ו לקמן בסעיף מ' (פ"ג ב"ו) כתב דלא חישינן לזה, (ס"ג) דהא אין דרך לילך יתך ברשות הרבים. והתוספת שבת (ס"ג) ל"ה) מפסקת קצת בדבריו. עין שם. ונראה דבמקום רפש בודאי אין להקל, אף לכלי ילקא אם שכח ויצא בהן לרשות הרבים (ס"ג) אין צריך להסירן, אלא מהלך בהן עד שפגיע לביתו. (ס"ג) וכן הדיו בכל הני שאסורין משום דאמי לאחזי: (ס"ג) במקום שאין דרך וכו', ובדרכי משה (אות י"ח) משמע (ס"ג) דאפלו במקום שדרכם לילך יתך בחל, בשבת ילכש מנעלים

מנעל אף על גב שאין בו עור כלל, אפלו הכי מקרי מנעל. ועין בבאור הגר"א ובקרי מגדים (א"א ס"ג ב"ו) שהקשו מהא דלקמן סימן תר"י סעיף ב', דמשמע דדוקא במחפה עור מלמעלה, אבל של עץ לבר לא חשיב מנעל אלא בשבת, וכן פשוט דמנעל עור מלמעלה, אבל של עץ לבר לא חשיב מנעל אלא בשבת. (ס) וכן בפנטיני"ש. הינו מה שקורין פאלשונו פאנטאפ"ל. דאף על גב דמשתלפי במהרה וממילא, (הינו על ידי תליצה בדינים ובלא התיר קשרן) מכל מקום פיון (ס"ג) דמחפה עור הוא פאנטאפ"ל, ולא חישינן דילמא יפלו ונתי לאחזי: (סא) ויש מחמירים. הינו (ס"ג) בפנטיני"ש, ומשמע דילמא משתליף. והט"ו לקמן בסעיף מ' (פ"ג ב"ו) כתב דלא חישינן לזה, (ס"ג) דהא אין דרך לילך יתך ברשות הרבים. והתוספת שבת (ס"ג) ל"ה) מפסקת קצת בדבריו. עין שם. ונראה דבמקום רפש בודאי אין להקל, אף לכלי ילקא אם שכח ויצא בהן לרשות הרבים (ס"ג) אין צריך להסירן, אלא מהלך בהן עד שפגיע לביתו. (ס"ג) וכן הדיו בכל הני שאסורין משום דאמי לאחזי: (ס"ג) במקום שאין דרך וכו', ובדרכי משה (אות י"ח) משמע (ס"ג) דאפלו במקום שדרכם לילך יתך בחל, בשבת ילכש מנעלים

יפל דם עליה (ט) ויצטרפה (מה) ויצטרפה (בית יוסף ור"י ויטור) בשם הפוסקים, לאפלו אינו קשור דכיון שהוא מאוס לא חיישינן דילמא שקלה ליה, אפלו יש לו (מו) בית יד. (מו) ובפולפל ובגרגר מלח ובכל בשם שמתק לתוך פיה, (מה) ובבלבד (מט) שלא תתנם לכתחלה בשבת. (ג) ואם נפל לא תחזור. (י) ויבבתי שוקים (נא) שקושרים (נב) במשיחה סביב שוקיה, אף על פי שאין המשיחה קשורה בהם, ולא חיישינן שמא ישמשלו למטה. * ויוצאה (נג) באצעה שפניחין פרוצ או בשוק, והוא (נד) שמהא דבוקה לבשר ולא תשמיט. * ויש מי שאוסר בשל ודוע. (ז) מוכח מה שכתבנו לעצת (נה) יכולה להתירו ברשות הרבים, ולא חיישינן דילמא מתיא ליה: יז יוש אוסרים להביא מפתח אפלו (נו) בחצר הבית (זו) פי אם בידו, אבל לא בחגורתו, שמא ישפח ויוצאה לרשות הרבים: יח * קבל שאסרו חכמים לעצת

באר הגולה, ואם מקנת שלא יפל הדם על הגדים וטנפם, אסור, כמו שכתב סימן ש"א סעיף י"ג. ט"ז (ס"ג): (י) ויבבתי שוקים. דלא שלפה פיון שהוא לאוועה, ולכן יש אוסרים בשל ודוע.

באר הגולה

לש קששא באינו קשור, דילמא נפיל ואתי לאחוריה: (מה) ויצטרפה. אכל (לט) אם אינה עושה אלא בשביל אצוליי טנוף, להחיל בגדיה שלא שגפם, אסור, וכמו שכתב סימן ש"א סעיף י"ג: (מו) בית יד. להמוף שלה, דיכולה לאחו להמוף בבית יד, (מ) קא משמע לן דאפלו הכי מאיס למשקלה: (מו) ובפולפל ובגרגר מלח. פלפל לרית הפה, ומלח לחלי השנים: (מה) ובבלבד וכו'. האי ובבלבד (ממ) לא קאי אלא אדקמיה ליה מה שנותנת לתוך פיה, אבל ארישא לענין מוף לא, דשם אפלו לכתחלה מקר בשבת. (מט) ונתת כמה אחרונים דהוא הדין דמקר לתן תכן לכתחלה בשבת במעלות שלנו הסתומים מפל צד, (מט) ונכון להחמיר בזה, אם לא בעת הצורך: (מט) שלא תתנם וכו'. דבכל רפואה גזרו משום שחיקת סממנים. אי נמי משום דמחויי כאלו מערמת להוציא, מה שאין פן במוף הנזיל מוכחא מלקחא דצריכה לכך, ולא מתחייב במערכת להוציא (אלהי רבה ס"ק כט): (ג) ואם נפל לא תחזור. הטעם (מט) משום דמחויי כאלו מערמת להוציא, וכנ"ל. ויש אומרים דעקר השעם הוא רק משום דהוה דמקת כותניה לכתחלה, ויש לגזר כי בזה משום שחיקת סממנים. ולפי טעם זה אין לאסר להחזיר כי אם בנפלה על גבי קרקע, ולא בנפלה על גבי כלי, כמבאר לקמן בסיומן שכיח סעיף כ"ה לגבי רטויה שנקלה עין שם, וכן משמע דעת הגר"א בבאורו: (נא) שקושרים וכו'. אפלו (מט) אם המשיחה הוא דבר נוי, גם פן לאו בכלל תכשיט הוא דנימא השלפא ומתניא, דהוא צרף להמלבוש, וכבית יד של הגב דמי. (מט) ונג בידאי לא שלפא, שלא יקלו דמפי שוקים: (נב) במשיחה. בשביל הלקט (ס"ק ק) ובשאר ראונים אימא במשיחה או ברצועה, וקוה ניקא מה שפסיס ולא חיישינן שמא ישמשלו, ואמשיחה ורצועה קאי, וכן מוכח בסמ"ק (מנחה רפס): (נג) באצעה שפניחין בורוצ. עין על הפנתה מלמעלה, ועל פן מתר, דלא חיישינן שתשלף ותחוי דלא יתגלה ורועה. וזה הטעם הוא גם פן על שוקה, והיש אומרים סליא להו דדוקא דבוקה בשוק מקלינן מטעם זה ולא בורוצ: (נד) שמהא דבוקה וכו'. דאם היא (מט) רפואה, חיישינן שמא תפל

ואתיא לאחוריה: (נה) יכולה להתירו. כגון חגורתה וכהאי גוונא, והטעם, דכל הדברים שנגילין להסיון אסרו חז"ל לעצת כהן מביטה שיהיא לבושה בהן, דשפא כשחסידיה אחר כך ברשות הרבים תשפח שהוא שבת ואתיא לכתחלה, אבל דברים שמתרת לעצת אהני לא אחוריה, ואם לא תהיה וכויה שבת, אפלו אם נאסר להמיר ולהסיר לא יועיל [תוספות (נז) ד"ה במתח]: יז (נו) בחצר הבית. ברשות הרבים, אסור לילך בו אפלו בבית ובחצר המערכת: (זו) כי אם בידו וכו'. הינו דבמה שנתייר לו להוציא בידו לחצר, לא שיק שפא ישפח ויוצאה גם לרשות הרבים, דאם פן, לא יהא רשאי שום כלי לטלטל בבית ובחצר שמא ישפח ויוצאה, (מט) אבל

יח * ויש מי שאוסר בשל ודוע. הנה הרב המגיד (סס) כמב דכן מוכח מרש"י (סז) ד"ה תחא אצורה, דלא תהי אלא בבית של של שוקים, דלא שלפא ומחויי שלא יקלו הפטי שוקים, מה שאין פן בורוצ, והנה לפי מה שכתבנו למעלה דהרמב"ם מירי באצעה של בשל ורוע משם, לענין דעתי אפטר דגם רש"י מודה לכתב הרמב"ם, אמנם אחר כך ראינו בבאר הגר"א שחולק על הרב המגיד לאידך גיסא, שכתב דלפי סברת רש"י באצעה של שוקה גם פן אין מקר, דלא מחייבין אלא בבית של של שוקים ומשעם הנזיל, מה שאין פן באצעה של שוקה ממש אפטר דשלפא שלא בני בני אדם ומחויי אחר כך ברשות, וזה תכן פנתו:

יח * כי שאסרו וכו'. באור טעמי חלוקי הדעות בקצרה, דהנה מפתחיתין מוכח דכל התכשיטין אסורין אפלו בחצר, חוץ מכבול ופאה נכרית דמקרת בחצר, כדי שלא תתנגד על בעלה, ורבי עניי בר ששון משמיה דרבי ישמעאל

ואתיא לאחוריה: (מ) רש"י (סח) ד"ה עשהו: (מא) אלהי רבה (ס"ק נז) בשם כמה אחוריים, וכן מצדו גם פן בבאר הגר"א, ודלא כגון אברהם (ס"ק) שפספס קוה: (מב) ב"ח (ס"ח) ואלהי רבה (ס"ט), וכן משמע קצת גם מפרי מגדים (א"א ס"ק): (מג) מן אברהם (ס"ק) בשם הגה"ת שפ"ק (מנחה רפס): (מד) עין מן אברהם (ס"ק א) דלמעט זה אסור גם על גבי כלי, אף בזמנינו דלכמה פוסקים אין לנו רשות

הרבים נראה דיש לסמוך אטעם שני: (מה) לפרוש התוספות דבור הפתחול בירת [שבת ס"ג עמוד ב']: (מז) רש"י שם (פג) ד"ה תחת: (מח) פן משמע מרמב"ם (פ"ח) ה"ח: יז (מט) מן אברהם (ס"ק יג) ואלהי רבה (ס"ק כז) והגר"א: (מט) הרב המגיד (פ"ח) ה"ח [תנ"ן] בפרק כמה אשה (כט) ד"ה אבר (כ) בשם התקב"ן (פ"ד) ד"ה תא רבתי [הרשב"א] (עבודת הקודש ס"ג ע"ב):

בו לרשות הרבים, (ס) קליעת שער שקן וכל שפן לעצת בו בחצר, אפלו אינה אסורות, אלא שפנין שהן נוהגות פן על פ דלית לן רשות הרבי ונה: ויש אומרים עוד כמו בימיהם שלא היו אלפטי פרק כמה אשה (מל) התנן בה ח"ב חטאת, ויש מי שאומר, שפ ושרי, ולפי זה אפ"פ פתכשיט ושרי. (סז) קשוטיתן, ולא יותר, (סח) מחט שנטל חדה כך (ע"ז) לקמן סימן ש"י כמה שנתייר לו להוציא מצוי הוא כשארם הולך גזיל אף ברשות הרבים ו הנה שנה דסעיף י"ח, לרשות הרבים דרך מלבו יח (נח) עצאת בו דהוצו שלא להתקשט בהן בחצ לרשות הרבים, אבל להוצ (נט) חזין מכבול וכו'. ה הדין אצטמא הקחוב שם, מתנגה על בעלה אם לא שזכרתי (ס) על שצרה (סא) חזין מכבול וכו'. ד בעלה, וכן בבאר ד עצאת, הינו (מ) אפלו ברך לבאר אודות המנהג הזה, נתייר חצור שאינה מערבת, דאין עליו דין רשות הרבי הש"ס, ולא מצינו בגמרא למיגור אשור רשות הרבים, יוסף (ד"ה ויצאה), אף שהלע אסור דרכן אפלו ברשות הדין דאפלו בחצר אסור ון מכל מקום בעל נפש יהוש על פי סקרא אחרונה דבתבי דביר שאינו תכשיט, ולפי הקשורים, דמחט שאינה מצו וקובה, שיש לה קשר עב נ כגון אברהם (ס"ק טו) שחו

הדין בכרמלית דאביי ס"ל דבהוצאה גזרו גזירה לגזירה [עיין מוספות ס' ד"ה אמרן, ורבא ס"ל דלא גזרו ומותר בכרמלית, ע"ש, וכמבואר לקמן סימן ש"ג (ס"ג), הרי להדיא דבמקום שגזרו משום חשש טלטול לא גזרו רק ברשות הרבים, ואע"ג דבתכשיטי נשים אסרו גם בכרמלית מטעם דילמא שלפא ומחוי, התם שאני דהא אפילו בבית וחצר אסרו, והטעם פירוש רש"י במשנה דריש פרק במה אשה (מ. ד"ה לכה"ל) וזה לשונו: וכל הנזכרים למעלה אסורים אף לחצר שמא תרגילם ברשות הרבים, וחדא גזירה היא דגזור שלא תתקשט בהם בשבת כלל. עכ"ל. אבל בשארי גזירות לא גזרו רק ברשות הרבים [מנלע"ז]:

ט"ז כתב הרמב"ם בפרק י"ט דין ג' טבעת שיש עליה חותם מתכשיטי האיש הוא ואינה מתכשיטי האשה, ושאינ עליה חותם מתכשיטי האשה ולא מתכשיטי האיש, לפיכך אשה שיצאה בטבעת שיש עליה חותם ואיש בטבעת שאין עליה חותם חייבין, ומפני מה הן חייבין והלא הוציאו אותן שלא כדרך המוציאין, שאין דרך האיש להוציא באצבעו אלא טבעת הראויה לו, וכן האשה אין דרכה להוציא באצבעה אלא טבעת הראויה לה, מפני שפעמים נותן האיש לאשתו טבעתו להצניעה בבית ומנחת אותה באצבעה בעת הולכה, וכן האשה נותנת טבעתה לבעלה לתקנה אצל האומן ומניח אותה באצבעו בעת הולכה עד שמגיע לחנות האומן, ונמצאו שהוציאו אותן כדרך הוציאין ולפיכך חייבין. עכ"ל. וזהו דרך הרי"ף (מ"ג) ורוב הפוסקים והוא בגמרא [סג.], ומזה למדנו דדרך הוצאה מקרי אע"פ שתמיד אין דרכו לישא כן אלא לפרקים מקרי דרך הוצאה וחייב, וכן לעניין בגד כן הוא אם דרכו לנשא לפרקים באופן זה מקרי דרך מלבוש ומותר לצאת בו. [צירושלמי פ"ו סוף ה"ג אומר הימא עשויה לכן ולכן כלומר לתכשיט ולחמוס זה, הוציאה לחמוס זה חייב, הוציאה לשם תכשיט פטור אף על החמוס שאף החמוס טפילה לתכשיט, ע"ש]:

נה עוד כתב (ס' ה"ד) לא תצא אשה בטבעת שאין עליה חותם אע"פ שהוא מתכשיטיה, גזירה שמא תוציאה ברשות הרבים להראות לחברותיה כדרך שהנשים עושים תמיד, ואם יצאה בה פטורה, אבל האיש מותר לצאת בטבעת שיש עליה חותם, מפני שהוא תכשיט ואין דרכו להראות, ונהגו כל העם שלא יצאו בטבעת כלל. עכ"ל. ודעת רש"י ז"ל (ס' ד"ה אמר) דגם באיש אסור, אבל דעת ר"ת (ס' מוספות ד"ה ומילופיהן) כהרמב"ם, וכן מוכח בירושלמי (ס' ה"ב) דבאיש ליכא חששא דשליף ומחוי, וכתב רבינו הב"י בסעיף ט' אבל דבר שהוא תכשיט לאיש ולאשה אסור גם לאיש. עכ"ל. וזהו מלשון הרא"ש (פ"ו ס"ו) והטור והוא מירושלמי, והטעם דכיון דראוי לשניהם לא פלוג רבנן וכיון דהאשה אסורה גם האיש אסור, והנה עתה שגם הנשים יוצאות בתכשיטין ולא חיישינן לשלפא ומחוי מטעמים שיתבארו בסימן ש"ג (סעיפים גא - גב), א"כ ממילא דגם האיש מותרו"ל. וכתב עוד (ס"ו) דטבעת שקבוע בה אבן וכן אם כתובים בה אותיות, אין עליה חותם מקרי, שלא נקרא חותם אלא א"כ חקוקין בה אותיות או צורות. עכ"ל. וכבר מבואר ביו"ד ס"י קמ"א (ס"ה) דצורות בולטות אסור גם בחול, ע"ש:

נו ודע, דבזמן הגמרא לא היה דרך האיש לשאת באצבעו טבעת שאין עליה חותם, אבל עתה בזמנינו הרבה נושאים טבעות כאלו לתכשיט כידוע, ופשיטא שדבר זה תלוי לפי דרך המקום והזמן [מג"א סקט"ו], ולפי האידנא מותר לצאת בטבעת שאין עליה חותם, וכן כתב הרי"ן שם (ס' ד"ה ועל) וזה לשונו: יש מי שאומר שעכשיו יוצא האיש אפילו בטבעת שאין עליה חותם, דאע"ג דאמרינן בגמרא וחלופיהן באיש, זהו לפי דורם שלא היו אנשים רגילים בטבעת שאין עליה חותם, אבל עכשיו שנהגו בו הרי הוא להם כתכשיט ושרי. עכ"ל. ורבינו הב"י לא הביא זה, מפני שבספרו הגדול כתב דמהרמב"ם לא משמע כן שלא חילק בין זמן

פסקי משנה ברורה

[ד] במשנ"ב (סקל"ח): ובחידושי רעק"א כתב, דבעל נפש יחוש לעצמו שלא לצאת בטבעת כלל.

מבואר פני צמחיון
514 וכך

סוף
שות
וכן

בו,
רזל,
ע"פ
דים:
זייב
זסור
יעיא
שום
זמן
טרך
מות
זאת
שאם
מנא:
דול:
מות
דול:
זול,
יש
פול
זטנו
וכן
גלו
יש
ולא
גלו
ד"ג,
מיר

זאת
זמא
לא
יידן
לזה
תנן
שות
איך

לזמן, ע"ש, ולא אבין הרי ידוע שהרמב"ם מעתיק לשון הש"ס ואולי בימי הרמב"ם ובמדינתו היה כבזמן הגמרא. עוד הביא מה שכתב הרמב"ם (ס) שנהגו העם שלא לצאת בטבעת כלל, ולא ידעתי מה עניין מנהג לדין, בוודאי ממדת חסידות ראוי לעשות כן. וזה לשון המגיד משנה שם: ומנהג חסידים הוא באותן ארצות, ואלו היה אפשר להחזיר כל המקומות לאותו מנהג היה טוב מאד. עכ"ל. הרי שלא היה המנהג הזה בכל מקום וכמו שמבואר מדברי הר"ן. עוד כתב שם בשם רבינו ירוחם (ני"ג ס"ה) דאע"ג דהאידינא הוי טבעת שאין עליה חותם תכשיט לאיש, יש לאסור מטעם שהוא תכשיט גם לאשה וכל שהוא תכשיט לאיש ולאשה אסור, ע"ש, ואמנם הרי עתה גם הנשים נושאות תכשיטין וכמ"ש, ואיך נאסור לאיש יותר מן האשה, ולפיכך נלע"ד ברור דוודאי ראוי ונכון שלא לשאת טבעות בשבת על האצבעות, והרי הרמב"ם שלא כתב רק עיקרי דיני הגמרא מ"מ כתב מנהג זה מפני שיש בו גדר לשבת, מיהו מעיקר דינא אין לגעור באלו שנושאים טבעות של זהב ושל אבנים טובות באצבעותיהם בשבת, כיון דמותר מעיקר הדין, ורבינו הב"י עצמו הביא זה לקמן בסימן ש"ג סעיף י"ח ע"ש:

נו עוד כתב הרמב"ם (ס) אשה שיצאה במחט נקובה חייבת והאיש פטור, ואיש שיצא במחט שאינה נקובה חייב והאשה פטורה, מפני שהיא מתכשיטיה ואינה אסורה אלא משום גזירה שמא תראה לחברותיה. עכ"ל. וזהו דרך הרי"ף שם (ס), וכבר תמה הרא"ש שם (פ"י ס"ה) איך יתחייב האיש במחט שאינה נקובה הא הוי הוצאה כלאחר יד, ע"ש, כלומר דהא וודאי מיירינן כשהמחטים תחובים בהבגדים, דאם נושאים בידיהם הלא תמיד הוי משוי, וא"כ הוי הוצאה כלאחר יד, וכן יש להקשות על האשה איך תתחייב בנקובה

בכה"ג, ויש מי שתירץ דבמחט אחת הוי דרך הוצאה בתחובה בבגדו דאין דרך לשאת מחט אחת ביד [נ"ס (פ"ה)], ודברים תמוהים הם, דלהדיא פסק הרמב"ם שם בדין כ"א דאפילו חייט היוצא במחט התחובה בבגדו פטור, מפני שאין דרך הוצאה בכך, ע"ש, וכל שכן כל אדם, ולכן נ"ל ברור דגם הרי"ף והרמב"ם ס"ל כן, אלא דבכאן לא מיירו מעניין זה אלא שבאו להורות דהאיש דרכו לצאת בנקובה והאשה בשאינה נקובה, ובמה שפטורין מצד שאינו כדרך הוצאה יתבאר לקמן, ובכאן נפק"מ לעיקר הדין דלאשה הוי תכשיט שאינה נקובה אבל להיפך הוי משא ואסור מדרבנן אפילו שלא כדרך הוצאתן:

נה והמור כתב ולא יצא במחט התחובה לו בבגדו בין נקובה בין שאינה נקובה, ואם יצא פטור. עכ"ל. והטעם מפני שאינו כדרך הוצאתן ואסור מדרבנן בשניהם, ודין מחט באשה ביאר בסימן ש"ג ע"ש, ולפי מה שבארנו גם הרי"ף והרמב"ם ס"ל כן, ויש עוד דיעה דבנקובה גם האיש חייב, וזהו שכתב ח רבינו הב"י בסעיף ח' לא יצא במחט התחובה לו בבגדו בין נקובה ובין שאינה נקובה, ואם יצא בנקובה חייב ובשאינה נקובה פטור, וי"א בהיפך. עכ"ל. ואין נפק"מ בזה דלכל הדעות אסור לאיש לצאת במחט התחובה לו בבגדו בין נקובה ובין שאינה נקובה וכן הלכה, ומיהו נלענ"ד דאם המחט אצלו במקום קרסים שמחבר שני קצות הבגד זה בזה מותרו, כמו באשה כשמעמדת בה קישוריה כמ"ש בסימן ש"ג (פ"ד), ואע"ג דבאשה יש שם חילוקים בין מחט למחט ע"ש, זהו מפני שדרך האשה להתקטש בזו ולא בזו אבל באיש לא שייך קישוט, ולכן אם המחט משמש במקום קרסים למה יאסור. [עין מוספות שם יא: צענין שאין דרך הוצאה נחמוזה צנגדו כחזו נד"ה ואם זה לשונם: והא דמנן ואם יצאה אשה נמחט הנקובה חייבת מטעם, הוסיף

פסקי משנה ברורה

אסור, וכתב עוד, דאם רוב העולם אין דרכם להוציא בכך, פטור אבל אסור. וכן בבית"ל (ס"ח ד"ה ונשאית) מסתפק לענין איש, ומסיק דצ"ע.

והן במשנ"ב (סק"ג): עיין במג"א שמסיק דהכל לפי הזמן, אם דרכן לצאת כך בחול ולא הוי תכשיט הוי דרך הוצאתו בכך וחייב, ואם אין דרך הוצאתו כך בחול פטור אבל

לגמרי דרך הוצאה נכך. עני מכל הפוסקים שהצאנו, וה זה ע"ש, ופירש המחלית ו צנגד הוי דרך הוצאה ולא צמקוס מיוחד, ע"ש, ואיני צמחט המחוזה לו צנגדו ע דנחשה הוי דרך הוצאה צ ציתה, ע"ש, וגם זה מ דפטור לרבי מאיר, ולי נל רק אינה מעמדת צה הקי צנינו כ

יא נט כתבו רבותינו ב דבר העשו

כגון מפתחות נאות אסור, שהרואה אומר ויש מתירין אם הוא לצאת בתיק של ברילי כסף, דהבתי עינים המפתח של נחשת וב בחגורה אסור, ויש שכ עכ"ל. ודבריה

ס והכי פירושו, א תכשיט מות

לתשמיש הוי משוי, וי דבר שהוא תכשיט ונ מפתחות נאות של כסן איכפת לן אם גם מירושלמי (ס) שאס שהרואה שמשמשים הוא לצורך תשמישו, הירושלמי לכוונה אחו נאה מותר, אבל של ו שאין בהם נוי ואסור, עצמם אלא אפילו מחו ולא אמרינן דהוא בטל מפתח והוא תשמיש ח כמו דציצית לא ו

וין בשעה"צ (סק"ה): אבל ו כן שכל אשה דרכה לתפו סק"א וכ"ה. וין במשנ"ב

ספר ללמוד בו, ואפילו אם אינו רשאי לילך בלעדי הבתי עינים כגון שהרופאים צווהו לילך תמיד בהם מ"מ נראה דאסור וישב בביתו, אך אפשר דבכה"ג יש להתיר באריג בכסותו באופן שאי אפשר שיפלו, דכיון דאינו מסלקם מגופו הוויין כאחד מבגדיו, וכן נראה לענ"ד להלכה, אבל אם צריך רק כדי לעיין בספר אסור לילך בהם וחייב חטאת, והמקילין בזה מחללין שבת ועתידים ליתן את הדין ופתאים עברו ונענשו:

76

סב ומדברים אלו שנתבאר י' ללמוד דמורה שעות שקורין זייגע"ר אפילו הוא נאה מאד והוא מזהב טהור אסור לצאת בו, ויש בזה חיוב חטאת ברשות הרבים והמקיל בזה עתיד ליתן את הדין, דפשיטא דכלי תשמיש הוא כדי לידע השעות אלא שמייפין אותו כמו שמייפין כל כלי תשמיש, וראיה דהא אם יתקלקל ולא ילך זמן רב יצניענו ולא ישאנו עד שיתקננו, ואף אם תולין בו שלשלת זהב העשויה לתכשיט, מ"מ פשיטא דהוא לא בטל לגבי השלשלת יותר משהציצית לא בטלי לגבי בגד, ולכן במקום שאין עירוב אסור לישא המורה שעות בשבת על גופו ולא מפני החומרא אלא מעיקר הדין והנושא חייב חטאת, ומי שטועה לעשותו כתכשיט הוא טועה בדבר משנה, דתכשיט אינו אלא בדבר שאינו כלי לשום תשמיש אלא לתכשיט כמו נזמים וטבעות ושלשלאות של זהב, אבל כל דבר שעיקרו עשוי בשביל איזה דבר הוא כלי תשמיש ולא תכשיט:

יב סג תניא [יא:] לא יצא החייט במחטו התחובה לו בבגדו, ולא נגר בקיסם שבאזנו, ולא סורק במשיחה שבאזנו, ולא גרדי באירא שבאזנו, ולא צבע בדוגמא שבצוארו, ולא שולחני בדינו שבאזנו, ואם יצא פטור אבל אסור, מטעם שאין דרך הוצאה בכך, ואפילו אומן דרך אומנתו פטור דברי רבי מאיר, רבי יהודה אומר אומן דרך אומנתו חייב ושאר כל אדם פטור. ולכאורה לפי כללי הש"ס רבי יהודה ורבי מאיר הלכה כרבי יהודה ומ"מ הרמב"ם בפ"ט דין כ"א פסק כרבי מאיר,

משום שהסוגיא מוכחת כן כמו שכתב המגיד משנה ע"ש [ונתגהס מיימוניות (א"ת ה) נס"ל ז"ע ע"ש], ופירש רש"י (ד"ה אומן) אומן המוציא דרך אומנתו שהוא רגיל לצאת לפרקים כן בחול וכו'. עכ"ל. ואח"כ כתב (ד"ה נקוסט) ולי נראה שכל השנויין כאן אינו אלא שנותנין אותו בני האומנות עליהם בצאתם לשוק כדי שיכירו מאיזו אומנות הוא וישכירוהו למלאכה. עכ"ל. ונ"ל שאין נפק"מ בין הלשונות לדינא אלא שרש"י ז"ל הסביר הדבר דלמה עושה כן כדי שיכירו וכו'.

סד וראיתי מי שכתב דמיירא שתחובה בכגדו במקום שאין דרך הוצאתו לגמרי בכך רק שעשה להראות שהוא אומן, אבל במקום שדרך לתחוב בו בחול לפרקים חייב [מג"א סק"ט]. ואני תמה על זה דא"כ הו"ל לרש"י לפרש דלפירושו השני אין זה המקום כלפירושו הראשון, ולהדיא משמע שהמקומות אחד הן, ועוד דהש"ס מקשה שם בעניין זה כמה קושיות, ואי ס"ד שיש חילוק בין מקום למקום הו"ל לתרץ דכאן מיירא במקום זה וכאן במקום אחר, ומכמה דברי רבותינו מתבאר שאין חילוק בזה וכן עיקר. ונמה שכתב ממוספות שם כבר נאדרו דכיהס נסע"ף נ"ח ע"ש, וראיתי גמחלית השקל (סק"ט) שנחמד משה (סק"ח) הקסה עליו ואין ספרו צידי לעיין ג, ועיין פרמ"ג נט"ו אות ט' שפקק צעניין זה, ולענ"ד העיקר כמ"ש דו"ק]:

סה לא יצא הזב בכיס שעושה להצילו מגזיבתו שלא יטנף בהזיבה, ואע"ג דזהו מלאכה שאין צריכה לגופה שהרי א"צ לגוף ההוצאה אלא כדי שלא יתלכלכו בגדיו, הא להרמב"ם קי"ל דמלאכה שאין צריכה לגופה חייב, ואפילו לרוב הפוסקים שחולקים עליו הא ג"כ אסור מדרבנן. וכן אשה נדה שקושרת בגד לפניה שלא תתלכלך בדם נדוהת אסורה לצאת בו אם לא יהא סינר עשוי כעין מלבוש מלפניה ומאחריה, אבל אם הוא מאחריה בלבד וקושרתו ברצועות מלפניה אסור [מג"א סק"ט], אבל אם קושרתו כדי שלא יכאב לה הדם ולא תצטער מותרת לצאת בו,

וזהו ששנינו במשננו ובמוך שהתקינה לנו אסור דנפי

יד סו ואע"ג דמזה נתב בשביל ל

מלאכה שאין צריכה לך מלבוש אפילו א צולוי טינוף מותר ל ללבוש בגד מפני הו וכדאמרינן בנדרים [נ וזה לשון רבינו הרמ ללבוש בגד מפני הג אבל אסור לאשה ל הגשמים, דאין זה ד כשאינו מכסה רק ה אבל כשמכסה גם גוו סקי' ומג"א סק"ג], אנ אותה הגשמים מותרו ע"י זה מטינוף [נ גשמים ומכסה הכובו שאינו מכסה רק ראג הפנים כדי שהגשמי אע"פ שכונתו גם לו

טו סז הקיטע שנקטעה דהיינו ע

וחוקק בו מעט לשו עושה זה להלך בו למקלו, אלא כוונתו אלא נכה רגל, וכין לרש"י [סו. ד"ה וי ולתוספות שם (סז) דהוה כמנעל אלא מ ואתי לאתוייז, ויש אחר, והיינו ששוקן השוק במקום הרגל שיש לו רגל [מוספות

וין כן כתב במשנ"ב (סק' פסק והלכה כר' יהודה ד שהוא מצדד דגם דעת הרי (ס"ג ד"ה סג): ובסי' ש"ג

מחובר באצודה על הזרוע כדרך שנושאים עכשיו אנשים ונשים. — לפע"ד יש היתר בדבר, דהרי בשו"ע סי' ש"ג ס"ק ט"ו בשיטה ראשונה כי להתיר לזרוע ורק י"א לאסור וידוע דהלכתא כשיטה ראשונה ואף דמחובר השעון מ"מ גם השעון הוי תכשיט, ואפילו אם רוצים להחמיר כסברא אחרונה מ"מ אח"כ הביא דנוהגין היתר בכל תכשיטים, אבל יש לומר דסמכינן רק משום דבזמן הזה אין כאן רשות הרבים דאורייתא כמ"ש בסעיף י"ח והוא מספר התרומות והובא גם ברשב"א בשבת, ולפי"ז בעיר גדולה כמו נויארק בוודאי הוי רה"ר דאורייתא דששים ריבוא בוקעין אין כאן היתר ברור, אבל נראה דרמ"א שכי אח"כ היתר משום דעכשיו מצוין תכשיטין הרבה ובטלה גזירת שלפה ומחוי זה הוי אפילו במקום רה"ר דאורייתא דהרי המתין הרמ"א להגיה אחר דברי השו"ע שכי שסומכין משום דלא הוי רה"ר בזה"ל, נראה דרצה להתיר בכל מקום, ומכשי"כ באצודה מחובר כשעון דהוי שכיח טובא וממש רובא דעלמא נושאים כן, נראה דיש בזה היתר ברור. ודאי מי שרוצה להחמיר על עצמו הרי זה משוכח אבל עפ"י עיקר הדין א"צ להחמיר כנלפע"ד (ועיי במשנה ברורה סי' ש"ג) ויש להאריך בענין זה אבל נראה דהקיצור יספיק לענין השאלה. ואחתום בכל חותמי ברכות ויאחו כבוד מעלתו נ"י דרכו בקודש להיות עץ חיים למחזיקים להתחזק תורה ויראה כפי כחו וה' יהי עמו יחזקהו יאמצהו בכל טוב ישיבעהו, וישועת ישראל יראהו, כאות נפשו הטוב ונפש ידידו הנאמן דו"ש וטובו כל הימים בלוג"ח.

ל יוסף צבי דושינסקי

7 ← שעון יד לענין שבת

ב"ה, ירושלים, יום א' בדר"ח ניסן תש"ח לפ"ק. שלום וכט"ס לכבוד ידידי הרב הגה"צ חו"ב טובא, יקר ערך, ערוגת הבושם, בנש"ק, כש"ת מו"ה שלום יחזקאל שרגא רובין הלברשטאם שליט"א, אבד"ק טומאשוב, כעת בברוקלין (האדמו"ר מציעשינוב).

אחדשכ"ת, יקרתו מיום ה' שמיני השגתי, והת' ענגתי להקשיב משלומו וטובו כן יעזור ד' שזוכה בקרוב לישועת כלל ישראל להקשיב ולבשר בשו"ט כה"י אכ"ר, וע"ד דרישתו אם מותר לשאת בשבת המורה שעות של יד במקום שאין עירוב, לא נהירא לי להתיר כפי המבואר בש"ע סימן שי"א בדבר העשוי לתכשיט ולמשא לדיעה הראשו-

הזה, אבל אצל חג המצות שם כ"ה י"ז נאמר תיבת הזה לדרוש הנ"ל כדמוכח מדרשת הספרא הנ"ל ודו"ק.

מכתבים מגדולי הרבנים

בדבר שעוני יד בשבת

7 ← ב"ה, אור ליום ה' מפ' יתרו, ה'תשי"ח לפ"ג פ"ה האנטער נ"י תצ"ו. אל כבוד הרה"ג מוהרר"מ אמסעל שליט"א בעל המאור. אחדש"ט. עכשיו בקראי את המאור ע"ח ראיתי מה שכתב הרה"ג רב"ל שליט"א בדבר שעוני יד, ע"כ הנני לצרף כאן שני פוטוס-טאטים שעשיתי ממכתבים שיש ת"י שכתב בנד"ז הגאון האדיר מוהר"ר יוסף צבי דושינסקי זצ"ל בשנת תש"ו לניו יורק וכן מאת הרב הגאון ר' ישראל יצחק הלוי רייזמאן שליט"א שכתב להאישי הנ"ל וז"ל: בדבר אם מותר לשאת בשבת מורה שעות גם בירושלים יש הרבה מזה ואמת אני כי לא היה בדעתי להתיר כמבואר במשנה ברורה סימן שי"א באריכות, אך כאשר שאלתי את פי הרב הגאון הצדיק יסוד עולם כקש"ת ר' יוסף צבי דושינסקי שליט"א (וצ"ל) והוא מסר עבורכם חשובה להתיר ומי יבוא אחר המלך ואני מבטל את דעתי מזה וכן שאלתי עוד רבנים גדולי ישראל וזה אוסר וזה מתיר, אך אחר רבינו הגו' אין לערער וד"ל.

תקותי שיפרסמם בהמאור הבא. הדו"ש בכל הכבוד,

שאל זכריאש

רב דקהל קול ישראל האנטער, נ. י.

ב"ה, יום ב' לחדש אייר שנת תש"ו פעה"ק ירושלים ת"ו. ישאו שלי' מהררי ציון, לאיש מצויין, מוכתר בנימוסין, מלא קילוסין, רודף צדקה וחסד התורני המו"מ בתורה ויראה טהורה מושל' במו"מ כש"ת מהו יצחק דאקס נ"י, לו ולכל אשר לו רב שלי' וברכה מעתה וע"ע.

אחדש"ה. כבוד ידידי הרב הגאון כש"ת מהו ישראל יצחק רייזמאן נ"י אחד מביי"צ שלנו מסר לי שאלה בשם מעלתו אם יש היתר לישא שעון

המאור
אצט גל"א

אתם הרבנים מתימרים שהול
 תיהם, היו גם כן קוראים את
 דית לקחת בשר מאותם הא
 למותר חושדני להדגיש כי כבו
 אשר אותם הרבנים שקוראים או
 דים הרחב לתשובה, ישובו תחי
 כם הרעה.
 אינני מאותם "המושכים בעט
 בקשתי שטוחה מלפני כ"ג שיצ
 שערורי' זו על דפי המאור זה
 בזה למפרע.

בידידו
 רב ואב"ד

הנרת הערד: תודה רבה לידיד
 מהר"א קראביץ שליט"א אב"ד וינ
 דבר שבשעת ההפגנה הזו של שוב
 בדעתי לעזור עליו, ואח"כ נשמט כ
 רצוני עוד להוסיף שחלק ניכר
 הנם חשודים על כל דבר פשע ורשע.
 נאמנים על בשר כשר בשעה שבב
 חמשים בוני"ט, סתם להכעיס. האיגו
 הללו יודע תמיד לכוון את זמן ישיב
 לשיק. השתתפות הקצבים מכל מרחק
 הוו בישיבות הללו, זקוקה לנסיעה
 בפרהסיא. יוצא ממילא שכל הענין
 שיק וכשרות הוא אצלם מין ח
 וענין להרבות בו כסף. ועל כן נ
 לראות רבנים ידועים ומפורסמים
 לאנשי משחית הללו ונותנים את
 הקצבים דנן ומצוים לכל איש ישרא
 כול את הבשר הזה ככשר למהדרין
 וכל הכשרות של הקצבים הללו מ
 בקצב דנן שאע"פ שהוא מח"ש ו
 בודאי הוא "בעל יושר" ולא יפסם
 בבשר טרפה במקום כשר...
 סו"ס מה יעשה הקצב הזה שלא
 אחרי שהוא על אף הכל בן שעש
 המכשיר שלו, החרד לשלומו יותר
 רוחו.
 אין לדבר על מקומות הללו שחודע
 משמעותו רב אחד המכשיר חמשים
 ואינו יודע אפילו אי מקום אטלזי
 מתקצבים הנתנים מהכשרו ביד רחב
 מה שלבם חפץ.

בדבר ההפגנה לשמירת שבת
 והתנגדותם של הקצבים "הכשרים"
 ידידי הרב הגאון, לוחם מלחמת ד' וכו'
 כ"ש ר' מאיר אמסעל שליט"א עורך "המאור"
 אחדשה בידידות!

את מכתבו קבלתי ואשתדל אי"ה למלאכת
 בקשתו בנוגע להרבי מהלמעץ שליט"א
 דרך אגב: קראתי בהעתון "טאג" דבר
 שהרגיז אותי עד חדרי בטן. היתה הפגנת
 גדולה של שומרי שבת והטבחים "הכשרים"
 יצאו במחאה גדולה נגדה. כמובן שקשה
 לי לדון מרחוק בנידון זה אבל אוי ואבוי
 לאותה "כשרות" המצוי' בידי אנשים שכאלה
 הנלחמים בגלוי נגד יסודות הדת שהם
 השבת. תמיהני רק על הרבנים "המכשרים"
 אשר בשם "ארתודוקסים" מכוונים אש
 נותנים ידם לאותם הפושעים והעבריינים
 בהעידם על "כשרותם" קבל עם. אוי לאותה
 בושא ואוי לאותה כלימה. אם בארזים נפלה
 שלהבת... תמיהני אם "החפץ חיים" זצ"ל
 ר' חיים עוזר גרודונסקי זצ"ל וכו' אשר

בהמאור הנ"ל, מענין מה שנדפ' בס' תרי
 הנ"ל סוסי' קפ"ח וז"ל: מסופר בצחות
 כי פ"א נודמנו הגאונים ר"ש קלוגר ורי"ק
 נאטנזאָהן ז"ל לעיר ווינא בדבר צורך כל
 ישראל, להתייצב לפני הקיסר, ואו ה
 הרעש מהתחדשות המכונות (המאשינען) לא
 פיית המצות, ובבואם לפונדק אחד הי' המ
 דובר ביניהם בענין המאשין מצות. רש"י
 הראה כחו לאסור וריש"נ התיר. וגם בנוסע
 יחד במרכבה אל שר החצר פלפלו ועי'
 בענין זה. אצל השר בקשו שיקבעו להם
 ראיון אצל הקיסר, השר הציע בקשתם
 לפני הקיסר, והשיב להם כי מחר בשעה
 י"ב צהרים יתקבלו לפני הקיסר להציע
 בקשתם, והרש"ק שאל לתומו: למה לא
 עכשיו? — והשיבו השר: "מען באקט
 דאָס ניכט אויף דער מאַשינע" (היינו דבר
 כזה להתקבל לפני הוד מלכות, אינו הולך
 כ"כ מהרה). וכשפנו לדרכם מהשר, אמר
 הרש"ק בצחות לרי"ש: לעמבערגער רב.
 השמעתם?! גם השר מחצר הקיסר אמר
 כדברי שאין אופין על מאשין, עכ"ד.
 הרב ישראל וועל

מ' דומ"ץ בודאפעסט כעח בירושלים

נה אסור, וא"כ המורה שעות דעיקרו לתשמיש
 לכ"ע אסור, ובפרט בעירות גדולות כמקומכס
 דה"ר גמור הוא (ואח"כ הוא דן ומפלפל בשאלה
 אחרת).

משלומינו פה אוכל להודיעו שת"ל החוה"ש
 אתנו ויתן ד' שנוכה בקרוב למנוחה כי קשה
 כח הסבל ומצפים אנו לרחמי שמים שיחוס עלינו
 וצוררי יהודה יכרתו כן יעזור השי"ת.
 והנני בזה ידידו דושכת"ה בלונ"ח המברכו בחג
 כשר ושמח ומחכה להקשיב ולבשר בשו"ס.

דוב בעריש ווידענפעלד
 (הוא הגאב"ד טשעבין שליט"א)

בענין מצות מכונה, סנהדרין
ומלח מלאכותי למליחת בשר

כבוד ידי"נ הרה"ג העורך שליט"א
 לנכון קבלתי המאור מח' חשוון-כסלו ומ'
 צאתי בו רב עונג ובקורת יפה בדבר המקוה
 בסיאטל, וכל אוהבי אמת דורשי תנשי'
 יתנו כבוד לשמו ויחזיקו לו טובה ע"ז כי
 דבר גדול עשה לבלי תהי' האמת נעדרת
 וד"ל. — גם שבעתי רצון ממאמרו הטהור
 של כ"ק האדמו"ר הגאון מליובאוויטש
 שליט"א, בענין הנוגע לסנהדרין בזמננו —
 וכבר האריך מרן חזון איש ז"ל (מעשרות
 סי"ג), ע"ד סמיכה בזמננו וכותב, ואם
 הרדב"ז כ' בזמנו שאין בני דורו ראויין לכך
 מכש"כ אנו יתמי דיתמי, והמשא ומתן בזה
 מביא לידי גיחוך ע"כ.

והעיקר מה שבאתי לבקשו כי באגרת
 הצעירה מצאתי לי לחובה קדושה לעורר
 את כב' אם מותר להשתמש למלוה בשר
 לקדרה במין מלח מתוקן הנקי ומזוקק מחמ'
 רים חריפים שחסרי' במלח הזה, — שבס'
 ארץ טובה כותב, שחפש בספרי השו"ת
 האחרונים ולא מצא מי שדיבר מזה, והראיתי
 על שו"ת תירוש ויצהר סי' רי"ח משכ"ב.
 — אמנם בינתיים שמעתי מת"ח אברכים
 הבאים לבקרני כי רב א' ממדינתכם בא
 לארה"ק להתיעץ עדי' עם הרבנים הגדולים
 הי"ו, ואנכי לא ידעתי מכל הרעש ומקיבוץ
 חתימות מרבנים ע"ז, ומצדי לכ' דעתי
 רק מה שנמצא בספרים מזה, — ע"כ באתי
 בבקשתי שלא לפרסם דבר בשמי כלל מטע'
 מים הכמוסים וד"ל.

ודרך אגב בענין מצות המכונה שנז'

בעזרת השם יתברך

ספר הלנתא רנתי לשבת

אוצר מלוקט מספרי הלכה, שו"ע ונושאי כלים,
ושו"ת מגדולי פוסקים ראשונים עד אחרוני זמנינו
על דיין הוצאה וארבע רשויות

חלק
במה יוצאין בשבת
והלכות הוצאה ביו"ט

ועל צבאו ביאור מקיף בשם
מראה זאב
תוכו רצוף אהבה מקור ההלכות וטעמים וקצת הערות

חברתי בעזר החונן לאדם דעת

זאב בראווער
מח"ס סוכת שלם
על הלכות סוכה

פה קרית יואל, מאגרוני
שנת ה'תשנ"ב לפ"ג

76 מורה שעות המונח על היד, של כסף וזהב, יש בזה דיעות" בין גדולי אחרונים אם מותר לצאת בו בשבת. L

מראה זאב

77 א) בירחון המאור אייר תשי"ח מציא צעם הגרי"ץ דישונסקיא חז"ד ירושלים להתיר לילך במורה שעות של כסף שעל היד, והציא ראייה להתיר מדין אלעדה שצורע, שמוחר ללכת בה לרה"ר צצצת כדאיתא צסי" ש"ג סעיף ע"ו, ואף המורה שעות הלמיד לשרשרת של כסף וזהב נחשב לתכשיט, וכחצ שאין לגזור דלמא שליף ומחוי שהרי רוב כל עולם נושאים מורה שעות ומנזי הוא מאוד יותר מסתם תכשיטים שהתיר הרמ"א צסי" ש"ג סעיף י"ח ומותר מלד עיקר הדין ורק הרולה להחמיר על עצמו הרי זה משובח, - ומציא שם בהמאור שהרה"ג ר"י רייזמאן חזר ציד"ל דעדה חרדית לא היה דעמו מתחלה להתיר וצטל דעמו מפני דעת הגה"ל מהרי"ץ דישונסקיא.

צסי" שו"ת ר' עזריאל הילדעסהיימער דף קל"ב כ' שהרה"ג ר' שמואל צנימין סופר חז"ד פרעשבורג התיר ללכת במורה שעות מפני שהוא תכשיט.

צסי" על אורות מלאכת הולאה ס"ג מתיר ללכת במורה שעות של כסף וזהב שעל היד, ומסתפק במורה שעות שנעשה משאר מינין שנראין ככסף וזהב ובאמת אינם של כסף וזהב.

צסי" כונת הלז ס"ע כתב לייצז אנשים שנוהגים לילך במורה שעות של כסף וזהב, דלכל היותר הוא רק עשוי לתשמיש ולתכשיט צש"ח, ולשיעור יש מתירים צצצ"ע ס"י ש"א סעיף י"א אין לחוש משום מראית עין [דהם סוצרים דמה שמתירים צמפתח של כסף, אין העעם שאז עיקרו לתכשיט ולא לתשמיש, ואם היה לזה ולזה אסור כמ"ש המ"צ צעם הלבוש, אלא העעם מפני שסוצרים דתכשיט ולהשתמש מותר ע"ש]. ואפילו אם הרלועה של מורה שעות הוא של עור, מ"מ צטל לגבי מורה שעות שהוא של כסף וזהב שהוא תכשיט, ואין לאסורו משום תכשיט שנאסור לנשים, וגימא דהוי תכשיט לאשה ואיש, דמורה שעות של אנשים משונים ממורה שעות של נשים (והנשים ג"כ צלא"ה נהגו להקל צתכשיטין ואין מוחה צידם צמבואר צצ"ע). וגם אם המורה שעות הוא של מתכת פשוט והשלשלת הכרוך על הזרוע הוא זהב או כסף תליא צפלוגתא צצין ע"ז ותוס"ש, ומבואר צצ"ג כע"ז, ע"כ אין למחות במורה שעות של כסף וזהב, או אפילו כשרק השלשלת הוא של כסף וזהב, - וכחצ שהד"ח שהחמיר הוא רק צתחוב צכים,

או משום חששא דמחכו עלי צאינו תחוב צכים, וגם משוי ליכא חששים הני"ל.

צסי" שאילת ילחק ח"ה ו ומ"צ לענין מורה שעות צכי הוא של כסף לכל השיעוה, שיעציר ד"א, וגם שהוא תכש שלא לישה שום תכשיט צש ח"א ס"ד כ' להתיר במורה שעות צצצ"כ פרק י"ח אות ק"ז צי אין מסיר אותו מידו אף כשל ולהשתמיש בו לאסור, דשאני ואינו משמש לתכשיט כגון מ תוך כדי התקשעות צו לדעת את

אבל צערה"ש ס"י ש"א סעיף ו בעור אסור ללכת צו ויש צזה חי שמיפין אותו, וראיה דאם יי שיתקנו, ואף אם תולין צו דלא צטל לגבי השלשלת יותר נ לעשותו כתכשיט הוא עועה צו לשום תשמיש אלא לתכשיט כו עשוי צצציל איזה דבר הוא כלי ו גם המ"צ צצה"ל כ' שאסור (העתקנו אותו צאות שאח"ז).

גם צקלות השלחן ס"י קט" וזהב אף דלא שייך החשש דז כמו שהוא לבוש צו ע"ג ו משום דעיקרו נעשה להשתמש תשמיש לידע השעה אלא שממי ג"כ אסור, דהרואה יאמר לצורן אדר תשי"ח מציא צעם הגאצ" דבר העשוי לתכשיט ולהשתמש ל לכ"ע אסור, וצפרט צעירות גדול

אות ג' סעיף ו קפה

או משום חששא דמחכו עלי, או משום חששא דשוב לאיש ולאשה, וא"כ צאינו תחוב צכיס, וגם משונה מורה שעות של אנשים ממורה של נשים ליכא חששים הנ"ל.

צסי שאילת ילחק א"ח ס"ב אחר שמציה דצרי שו"מ, ודצרי חיים, ומ"ב לענין מורה שעות צכיס, כתב דאותן שכן על יד יש להחיר אם הוא של כסף לכל השיעות, כי הוא מהדוק היטב על היד ואין חשש שיעצור ד"א, וגם שהוא תכשיט, והוא כמו מלצוש, ועל אנשים המתחסדים שלא לישא שום תכשיט צצצת תע"ב עכ"ד. - גם צחי מקור מים ח"א ס"ד כי להחיר צמורה שעות של כסף.

צשש"כ פרק י"ח אות ק"ז צשם הגרש"ז כתב להחיר צמורה שעות של כסף אם אין מסיר אותו מידו אף כשאין עוצד, וכתב דלא דמי לדצר העשוי לתכשיט ולהשתמש בו לאסור, דשאני החם שהשימוש בתכשיט הוא צעה שמסירו ואינו משמש לתכשיט כגון מפחה לנעול צו, משא"כ היכא שהשימוש הוא תוך כדי התקשעות צו לדעת את הזמן ע"כ שרי.

אבל צערה"ש ס"י ש"א סעיף ס"ב כתב, דמורה שעות אפילו נאה מאוד והוא מזהב עכור אסור ללאת צו ויש צזה חיוב חטאת, דכלי תשמיש הוא כדי לידע השעות אלא שמייפין אותו, וראיה דאם יתקלקל ולא ילך זמן רב ילנעו ולא ישאנו עד שיתקנו, ואף אם תולין צו שלשלת זהב העשויה לתכשיט, מ"מ פשיטא דלא צעל לגצי השלשלת יותר משהנלוית לא צעלי לגצי צגד, וכתב דמי שטועה לעשותו כתכשיט הוא טועה צדצר משנה, דתכשיט אינו אלא צדצר שאינו כלי לשום תשמיש אלא לתכשיט כגון חמייס וצצעות ושלשלות, אבל זה שטיקרו עשוי צצציל איזה דצר הוא כלי תשמיש ולא מקרי תכשיט.

גם המ"ב צצצ"ל כי שאסור ללאת צמורה שעות אף אם הוא של כסף וזהב (העתקו אותו צאות שאח"ז).

גם צקלות השלחן ס"י קט"ו ס"ק כ"ח כי דמורה שעות של יד של כסף וזהב אף דלא שייך החשש דשליף ומחוי כיון שיכול להראות לחצירו השעות כמו שהוא לצוש צו ע"ג היד, מ"מ אסור ללאת צו מעעמיס אחרים משום דטיקרו נעשה להשתמש צו, וגם כל מי שנושאו סתמא כונחו צצציל תשמיש לידע השעה אלא שממילא מתקשע צו, ואפילו הוליו צפירוש לתכשיט ג"כ אסור, דהרואה יאמר לצורך תשמיש הוליו כמ"ש צצצ"ל. - צירחון המאור → אדר תש"ח מציה צשם הגאצ"ד מעשעצין ז"ל דכיון דלדיעה ראשונה צצש"ע דצר העשוי לתכשיט ולהשתמש אסור ללאת צו, ע"כ המורה שעות דטיקר לתשמיש לכ"ע אסור, וצפרט צעירות גדולות דרה"ר גמור הוא.

L

דולי
צצ"ד
מדין
ואף
למא
יותר
ציקר
ד"ה"ג
דעתו
זפר
שעל
צנים
עות
צזה,
אית
שאו
צשם
פילו
עות
ציס,
עות
צידם
צרוך
צואר
צרק
ציס,

21

76- צתי לב אצרהם סיי כ"א כתב דאין להחיר הולאת מורה שעות שעל היד, אם אינו של כסף וזהב ושדרך ללבוש גם כשמתקלקל, אבל אם אין דרך ללבושו גם כשמתקלקל אין להחירו דלא נחשב חכשיע כיון שאם יתקלקל אין הולכין בו.

צתי עטרת שלמה ס"ד כתב דכיון דיש פלגתא צין רש"י ור"ת אם בחכשיע לאיש חיישינן לשלוק ומחויא והם צי דיעות צס"י ש"א סע"ע, דלרש"י גם באנשים חיישינן לשלוק ומחויא, ולר"ת לא חיישינן, וצדבר שהוא חכשיע לאיש ולאשה אסור גם לאיש אף לר"ת כמ"ש צס"י ש"א סע"ע, וכל העטם שנוהגים נשים ללאת בחכשיעים הוא משום מועצ שיהא שוגגין, וא"כ צאיס דלא שייך מועצ שיהא שוגגין דאיס אם יודיע לו שאסור ללאת בחכשיעין לא ילא, וא"כ לא מצעיא לרש"י צודאי אסור לאיש ללאת צמורה שעות, דאף אם הוא חכשיע לאיש אסור, ולא שייך מועצ שיהיו שוגגין, אלא אפילו לר"ת דס"ל דגצי אנשים לא חיישינן דלמא שלוק ומחויא, מ"מ דבר שהוא חכשיע לאיש ולאשה, אף דנשים נהגו ללאת בו, משום מועצ שיהיו שוגגין, אבל אנשים צודאי אסור ללאת צו דלא שייך בהם מועצ שיהיו שוגגין. ועוד דאפשר דמורה שעות הוי עשוי לחכשיע ולהשתמש בו, ואז אליצא דחד דיעה צס"י ש"א סע"ף י"א אסור ללאת צו צכל אופן משום דהרואה אומר דללורך תשמישו הוא מוליא, וכתב דכעת הוי כמקום שנוהגין צו איסור ללאת עם מורה שעות, וצמקום שנוהגין צו איסור אסור להחיר צפניהן.

צתי דצרי ישראל ח"א סיי פ"ט כתב דלפמ"ש צחוס"ש סיי ש"א ס"ק ל"ח, על מ"ש מג"א דמה שנוהגין החשובים ללאת ולשאת מקל צידיהם לצבוד, אסור ללאת צו צשצת דגם חכשיע אסור לישא צידו, כתב עליו החוס"ש דאינו מוכרע דשאני הכא דעיקר עשוי לכך לישא אוחו צידו ושפיר מקרי חכשיע אף לישא צידו ע"ש, לפ"ז יש להחיר גם שעון של זהב וכסף לישא אוחו על ידו, אבל לפמ"ש מ"צ צצה"ל נראה דאסור אף אם הוא של כסף וזהב כיון דעיקרו של מורה שעות נעשה להשתמש בו, אף שמתקשט צו ג"כ נראה דאסור, ה"ה צמורה שעות על היד הדין כן שאסור. L

צתי מנחת יצחק ח"א סיי ס"ז כתב, דאם נאמר שאין היתר ללאת צמורה שעות צעלמו אף שהוא צגלוי, ואף אם הוא של כסף וזהב אף שיש לומר שהוא חכשיע, מטעם שטיקר עשייתו להשתמש בו, ואף הדיעה השני צצס"י ש"א סע"ף י"א מודה צזה דאסור כמ"ש צצה"ל צשם הלבוש, דדוקא כשנוכר שהוא לחכשיע שאין אדם עשוי לעשות מפתח של כסף וזהב אז מותר ללאת בו, משא"כ צמורה שעות ע"ש, - אז אין היתר גם מחמת שהלמיד מחובר אליו צמעשה אומן,

וכתב דאף צתי מהרש"ם ו קשור ומדובק צשלשלת, וצין א שם דצח"ד סיי קכ"ז אסור המ ומקושר או לא, ע"ש עוד.

צס' אז נדצרו ח"א סיי ס"ג צבים ומחובר היעצ לרציד של זו שעות של זהב של יד של אנשי המצואר צצה"ל לאסור מורה להשתמש בו, וגם דכל מי צהילוכו השעה, אלא שממילא נוכ"כ צצריח עולם מלאכה אם מתכוון צאמת לשם חכש שעל היד גם המ"צ יודה עיקרו נעשה לשם חכשיע, וי משאו, (משא"כ צמורה שעור להתקשט בחכשועי כסף וזהב, ואין מקפידין לגלותן, ע"כ לו צין אם לצושה על ידה ממש סיי קי"א דרק כשלבושה עו צין על היד או על הצגד.

צתי חלקת יעקב ח"א סיי צדבר שעשוי לחכשיע ולהשתחו שנקט כהאוסרים, מ"מ מנהג לשלשלת דעת תי דצרי חיים וח"ג סיי שס"ט לאסור, צמורה שעות שעל היד, דשל חכשיע כמ"ש צפמ"ג סיי ש" למשלפיה, וצפרט צזה"ז א"כ אי מלשון שעה"ר, דדוקא שניכר כגון מפתח שאין דרך לעש שהוא לחכשיע, וא"כ צמורה מותר, וא"כ צעני"פ לריך ל לא שייך צמורה שעות שעל ה הנושאים שעונים של זהב וי

גם צה"ג לחם הפנים על ק
חסור, וכחצ שכן ראה שר'
שעות שהיה מחובר לרביד ש
שם צה"ג ציהכ"ג.

ז מורה שעות שמונה בכיס של בגדו ותלוי בשלשלת של כסף וזהב יש בזה
מחלוקה * בין גדולי האחרונים אם מותר לצאת בו בשבת.

מראה זאב

פעולתם ביותר מדיוק רק משום שהם נאים ויפים ביותר, וא"כ הכונה במורה
שעות כזה הוא רק לשם תכשיט והוי כמו מפתח של כסף דינר שהוא
לתכשיט, וגם שהרצב נושאים שעות כזה אף כשהוא נתקלקל רק משום תכשיט,
וע"כ כיון שהרצב הולכים בשעות זה וא"א למחות בהם ע"ז נאמר מועצ שיהיו
שוגגין.

7 ← צה"ג צה"ג ח"ג ס' ס"ע מציא צשס מהר"ש חז"ד חונסדארף
(בעל ת' וחי' צה"ג שמואל) ששאלו אותו אם שרי לאיש ללאת צשצח צשעות
של זהב צשצח משום תכשיט, והשיב אם כלי שעות הוא תכשיט או לא
חינו יודע, אבל זה צרור שהאדם הנושא אינו תכשיט].
וע"ע בסעיף ז' ששייך לכאן.

ז א) צה"ג שו"מ מ"ק ח"ג ס' ל"א מתיר ללאת במורה שעות צתלוי צרביד זהב,
- צילקוט הגרשוני ס"י ש"ג כתב ג"כ לימוד זכות על מה שרוב העולם מקילין,
דאף שהוא צתוך הכיס י"ל דהוי תכשיט כיון דעיקרו עשוי לכך לשאת
אותו צתוך הכיס אף שהוא מכוסה, וכחצ דזה דומה למ"ש התוס"ש
סס"י ש"א ס"ק ל"ח, על מ"ש שם המג"א, דמה שנוהגין החשובים
לשאת מקל צידים לכבוד חסור ללאת צו צשצח, דגם תכשיט חסור
לישא צידו ממש כו', וכחצ התוס"ש דאין מוכרע דשאני הכא דעיקר
עשוי לכך לישא אותו צידו ושפיר מקרי תכשיט אף לישא צידו עכ"ל.
וה"ג דכוותיה.

אבל צה"ג דצרי חיים ח"צ ס' ל"ג כתב, דחסור לילך עם מורה שעות
אפילו אם הוא של כסף אם המורה שעות מונח בכיס, דכיון דהוא
מכוסה אין שם תכשיט עליו, ואי משום שבעל לשלשלת של זהב או כסף
שמצחוץ, זה אינו כמ"ש גבי תיק של צה"ג עינים, ואי דיתלה המורה
שעות על הצג מצחוץ זה צודאי לא מקרי תכשיט, וגם חיישינן דמחייבו
עליו ואחי לאחויי דהוא דרך שחוק לתלות מורה שעות מצחוץ, זולת
צאופן שהולכין צו הנשים וצו חסור דלמא שלפא ומחוייב אם אין
עורה בהסרתו, לכן חסור ללאת צו, וצמקום שיש שם רה"ר חייב חטאת
עכ"ל.

צה"ג מהרש"ס ח"ד ס' קכ"ז
מעטם דהשלשלת הוי טפל
משום תכשיט, ועוד דהוי כ
צס"י ש"ג דצוה"ז נהגו גם
לגזור צאנשים, וצח"ה ס' ל
וא"א להפרידו ממנו מותר לישא
השלשלת ולא המורה שעות, וכ"ז
צתלה לדוד ס' ש"א סק"ז
שתלוי בשלשלת של זהב וכסף ו
הזמן, מ"מ אם תלוי בשלש
שהתיר צמפתח של צרזל תלו
להתיר, וה"ה צוה, אבל אם
אלא מה שרוב פעמים הוא
צגד לא מקרי תכשיט, ושלשל
אפשר ג"כ דלא מקרי תכשיט.

צצה"ל ס' ש"א ד"ה צוה לו
זהב על צוארו גלוי לעין כל כ
צו, וגם כל מי שנושאו כ
את השעה, אלא שממילא ו
ואינו הולך אין דרך צני אדכ
צעשויה לשם תכשיט ג"כ
הוליו צפירות לתכשיט צלצד
ואפילו לדיעה שניה דמתיר ה
עשוי לעשות מפתח מכסף וצו
צוה חשש דשליף ומחויי אף
משום דאין דרך איש להרא
דדרך להראות לחצירו את השט
לאחויי ד' חמות]. ואפילו תלוי
דאין חומרים נעשה מורה שעות
לע"ז שהותר צמפתח של צו